

אֵסֵפָה

מיצירות תלמידי המסלול לכתיבה יוצרת
בחוג לספרות עברית והשוואתית באוניברסיטת חיפה

אֵסֵפָה

מיצירות תלמידי המסלול לכתיבה יוצרת בחוג לספרות עברית והשוואתית באוניברסיטת חיפה

יוני 2011 – סיון תשע"א

(צד אחורי של הכריכה)

האסופה רואה אור בסיוע הפקולטה למדעי-הרוח וקרן רון אדלר

אִסְפָּה

מיצירות תלמידי המסלול לכתיבה יוצרת
בחוג לספרות עברית והשוואתית
באוניברסיטת חיפה

המערכת

תלמידי המסלול לכתיבה יוצרת:

ד"ר אסף הרי - עורך ראשי
נורית ברנהיים
סגלית קמחי

שירה טוביאק - עיצוב

ייעוץ

מורי המסלול לכתיבה יוצרת:

הסופרת פרופ' רונית מטלון
המשורר רפי וייכרט

רפי וייכרט יד לרון ויד מרון

שמו ויצירתו של רון אדלר (1957-1975), המשורר שהיה לחובש קרבי, הילכו קסם על רבים מבני דורו. שני ספריו שחורי העטיפה היו בגדר קריאת חובה בתהליך התבגרותו אל עולם השירה. תחילה הספר בעל השם הדרמתי, הפצוע, "בשם כל הכאבים" (ספרית פועלים, 1976) שבחזיתו רישום צדודית דיוקנו של המשורר. ואחריו הספר בעל השם האופטימי יותר, הפיוטי, המטפורי "ממחר אקטוף ענן" (ספרית פועלים, 1980). אבל במחשבה שנייה, גם הוא שם טרגי, טעון. מי שיכול לקטוף ענן הוא אולי מי שקרוב אל העננים, מי שעבר למחוזות העדן.

בהקדמתו הקצרה לספר "בשם כל הכאבים" כתב עורך ספרית פועלים דאז, המשורר והאב השכול, נתן יונתן: "אדם נמלא פליאה ופחד בפני מעשה נחרץ של עלם בן תשעה-עשר אביבים. איזו אימה ריחפה על נשמתו להרוף אותה אל האין... וכמה יאוש באותה החלטה אישית, מלאת בדידות וכאב – להיפרד מהחיים". את רשימתו חתם נתן יונתן בהתייחסות לצוואתו השירית של רון אדלר: "שיהיה לפחות המעט הזה, פרחי-מלים וקוצי-מלים שהשאיר רון, זר-זכרון על עפרו, שיפרח עם שמו לתמיד".

מאז ועד היום ספרי שירתו של רון אדלר ראו אור במהדורות חוזרות ונשנות וליוו נערים ונערות רבים בתקופת התבגרותם שלא הקלה עליהם את החיים ושרצו להיות גם הם, כמו רון, משוררים. שיריו אמנם ספוגים במדאובי הקיום ובתוגתו, בשאלות נוקבות על הוויית האדם, סיבותיה ותכליתה, אבל יש בהם, אפילו בעצם כתיבתם, מזור ונחמה.

אני מבקש להודות בשם החוג לספרות עברית והשוואתית לאמו של המשורר, הגב' ארלט אדלר, על שהיא ממשיכה להקשיב ולסייע לכותבים שעושים את צעדיהם הראשונים בעולמה של היצירה הספרותית. כל אחד מהם מקווה בוודאי, כמו רון, שחיוך יאיר את שמי צפייתו. דומני שאין דרך ראויה יותר להנציח את יצירתו של רון שכתב:

יִשְׁבְּתִי וְחִפְתִּי
כְּאֵלוֹ לְבִרְכַּת-שְׁמַיִם
יִשְׁבְּתִי וְחִפְתִּי
כְּמוֹ יֶלֶד לְפָנַי
חֲגִיגָתוֹ
כְּמוֹ אֶסִיר לְפָנַי
מוֹתוֹ
כְּמוֹ יֶשׁוּ לְפָנַי
צְלִיבָתוֹ
כְּמוֹנֵי לְפָנַי
בִּיאָתָהּ.

חֲשַׁבְתִּי שְׂאוּלֵי הַפְּעַם
יִפְתָּחוּ שְׁעָרֵים
חֲשַׁבְתִּי שְׂאוּלֵי הַפְּעַם
יֵאִיר חֲיוֹן
אֶת שְׁמִי
אֶת שְׁמִי-צִפְתִּי
כְּקֶשֶׁת בְּעֵנָן
הַמְקִיפָה תִּבְּל וּמְלֹאָהּ.

דבר העורכים

אנו שמחים להביא בזה אסופת יצירות ראשונה מפרי יצירתם של תלמידי המסלול לכתיבה יוצרת בחוג לספרות עברית והשוואתית באוניברסיטת חיפה.

האסופה כוללת שירים, סיפורים קצרים וקטעי דרמה שנכתבו על-ידי תלמידי החוג בשנת הלימודים תשע"א.

באסופה ייצוג למגוון סגנונות כתיבה – אבסורדית, מליצית וריאליסטית – ומגוון נושאים. הבית והמשפחה תופסים מקום נכבד בין היצירות, ואיתם חיבוטי הנפש, מצב האישה, האם מול משפחתה, האם החד הורית, טיפול במיתוסים ובהיסטוריה המשפחתית ואיתם נוף עירוני, הווי צעירים, הכאב הפלסטיני וארס פואטיקה.

המסלול לכתיבה יוצרת באוניברסיטת חיפה מזמן מפגש אנושי לא שגרתי. אנו באים מעולמות שונים: חינוך, היי-טק, אדריכלות, מדעי החברה והרוח, תיאטרון ועיתונות. סטודנטים צעירים שטרם גיבשו את עתידם ולצידם בכיתה אנשים מבוגרים שכבר פיתחו קריירה וחזרו לספרות כאל הגשמה של חלום נעורים. כל ההיבטים הללו משתקפים היטב ביצירות שתמצאו באסופה זו.

בשלבי הגיבוש האחרונים של האסופה, התבשרנו בצער על מותו של חברנו אושר נחמני בתאונת דרכים. בערב פסח נפצע אנושות ובחג השני נפטר. רבים מאיתנו ליוו אותו בדרכו האחרונה. בשבוע הלימודים שלאחר חג הפסח הוקדשו כל השיעורים של המסלול לזיכרו. שוחחנו עליו וביכינו את אובדנו של הצעיר המופלא הזה, בעל הנפש וכישרון הכתיבה הנדיר.

החלטנו להקדיש את האסופה הזאת לזיכרו של אושר נחמני. אושר השאיר אחריו כמות גדולה של יצירות. כחבריו לספסל הלימודים זכינו להכיר רק מקצתן. עבודת איתור כל יצירתו תעסיק כמה מחברינו בחודשים הקרובים במטרה להוציא לאור את כתביו. באסופה זו תוכלו למצוא בפתח הדברים, בדפי הזיכרון, את השיר עוד איש עוד רגע שפורסם בעיתונות הכתובה, ואשר משמעוּתו המצמררת מדברת בעד עצמה. בשתי הפואמות שלו המופיעות בגוף האסופה, שבע שנים בית אחד ו על האש, תוכלו להתוודע אל סגנונו הפיוטי המיוחד ואל כישרונו הגדול.

אנחנו משתתפים בצער המשפחה ומקווים שהדברים המעטים שכתבנו כאן יצליחו לעודד אותם ולהביא נחמה כלשהי אל מול האובדן.

אסף הרי
נורית ברנהיים
סגלית קמחי

תלמידים יקרים

מוגשת לכם בזה אסופה של יצירות שנכתבו בידי תלמידי החוג, נערכו על-ידי תלמידי החוג, זכו לרוח גבית מסדנאות החוג ומן העושים במלאכה ועתה הן מכונסות לראשונה זו בצד זו, שירה ופרוזה ודרמה. חלק מן היצירות הללו בוודאי יוכל לראות אור בבמות "מקצועיות" יותר בעתיד, בכתבי העת השונים הפועלים ברחבי הארץ. אבל לנו זכות הראשונים לראות את יצירותיכם כתף אל כתף, ביחד, ולשמח על ההזדמנות הזאת.

כמי שזו לו השנה הראשונה כמורה בחוג לספרות עברית והשוואתית אני רוצה להביע את תודתי החמה לראש החוג, הפרופ' חיה בר-יצחק שאפשרה את המיזם. תודתי לפרופ' רונית מטלון, ראש המסלול לכתיבה יוצרת, אשר על הפרוזה כמו גם לעמיתי הפרופ' גבריאל צורן אשר על התרגום והד"ר ישראל המאירי אשר על הדרמה. בלי עשייתם המסורה של כולם היצירות לא היו לבושות בבגדיהן דהיום.

תודה חמה לתלמידי החוג בסדנאות ובקורסים. אלה שטרם זכיתי להכיר ואני פוגש משהו מרוחם ביצירותיהם שכאן ואלה שהפגישות עמם היו לי לעונג במשך שנה שלמה. ותודה גדולה לחברי המערכת שקראו, התלבטו, בחרו וסדרו – ד"ר אסף הרי, נורית ברנהיים וסגלית קמחי. תבואו כולכם על הברכה.

רפי וייכרט

אושר נחמני עוד איש עוד רגע

עוד איש עוד רגע פא לעולם.
רופא מחזיק, מושף ומניח אותו
במקומו הטבעי בין אביו לאמו.
פכי דק, נשימה קלה
פתמי הדם עוד על העור הקר.
המלה ותנועת מבקרים. זרי פרחים מנחים.
שנים מן הבית יצאנו, שלשה שבים.

עוד איש עוד רגע בעולם הפא.
פכי דק, נשימה קלה
מנקה הרופא את פתמי הדם שעל העור הקר.
מבקרים מחזיקים, מושכים ומניחים אותו
במקומו הטבעי בין אביו לאמו.
המלה ותנועה, זרי פרחים מנחים,
שלשה מן הבית יצאנו, שנים שבים.

אושר נחמני ז"ל

הכוח והרוך

כמה דברים על אושר נחמני ולזיכרו

אושר נחמני, תלמיד התכנית לכתיבה יוצרת באוניברסיטת חיפה, נפצע אנושות בתאונת דרכים בצהרי ערב פסח והלך לעולמו במהלך החג. הוא היה בן שלושים ושתיים. אסופה זו של יצירות פרי עטם של תלמידי התכנית, גם של אושר עצמו, רואה כעת אור בהיעדרו. הוא נעדר.

מהותם של הספרים, נדמה לי, נעוצה אולי בנסיון, שהוא גם הרואי וגם נואל, למלא במילים את ההיעדר. לנסות ולסתום במידת מה את ההיעדר. את הריק. את מה שאין בתוכו ואין למולו שום מילה שהיא. רק פה פעור ותדהמה לנוכח השערוריה הבלתי רגילה שיש במוות. לפיכך אולי מקופל בכל הספר, בכל קינה, מין "אף על פי כן" שכזה. אף על פי כן אומרים, אף על פי כן מנסים להגיד, בתקווה שהדיבור יפזר אפילו במידת מה, את אבק הבזבוז הנורא הזה שמפיץ המוות. ובאושר, ככל שיכולתי להתרשם ממנו בחייו – וביתר שאת לאחר מה שנודע לי עם מותו – לא היה כמדומה, אף גרם אחד של בזבוז. אף סנטימטר של הסחת דעת מצימאון הידע וההתפתחות הבלתי רגיל שהיה חקוק בו. שהדריך את תנועותיו בעולם. רק בדיעבד אני מבינה את הקשב הדרוך שלו, המתוח כמיתר, בזמן השיעורים, את הערנות והדריכות של מבטו הצידי, שכל-כך הרבה הבעות חלפו בו, שכל מילה שנאמרה הותירה בו את רישומה. רק בדיעבד.

איזו מילה מבישה לעיתים היא "בדיעבד". משום שבנסיבות כאלה היא מעמידה אותנו לנוכח עיוורוננו החלקי ביחס לבני אדם. מכריחה אותנו להתייבב ולהקיף במבטינו את מה שלא לחלוטין ראינו, או לא הבנו, או לא ידענו. ומה שלא ידעתי אני הוא, עד כמה ובאיזו מידה היה הריכוז המועצם הזה של אושר ביחס לסביבתו, ביטוי של גבורה אנושית בלתי רגילה. פשוט כך ולא פחות מכך, עם כל סכנת ההפרזה והשחיקה שיש בצמד המילים הזה: גבורה אנושית. אותה גבורה המתקיימת ומתהווה בשדה הקרב הפנימי, שבין האדם לבין עצמו, בינו לבין חולשתו. ואושר, כפי שהבנתי, סבל והתמודד עם מיגבלות רציניות ביותר בראייתו ושמיעתו, לאחר שנותח בראשו לפני למעלה מעשר שנים. לא פעם במהלך השיעורים שאושר נכח בהם, בעת הדיון בשירה או בפרוזה, הצבענו על הרגע הזה או על רצף הרגעים ביצירה, שבהם הופך היוצר את חולשתו ואת מומו למקור של כוח אדיר. נדמה לי שההיפוך הזה, שעיקרו טרנספורמציה של החולשה ושל המוגבלות, חל גם על אושר. המגבלה הגופנית וההתמודדות איתה, תודעת החיים שניצלו "בנס", יצרו אצלו אבחנה חריפה, חדה כתער, בין עיקר לטפל, בין חשוב ללא חשוב, בין אמת לשקר, בין מה שראוי להתאמץ עבורו ולהטיח בו את הראש, לבין מה שפחות ראוי. הבחנתי אצלו באותה בהירות אינטלקטואלית ורגשית של היצמדות לעיקר, באורח שבו הגיב לביקורת על סיפוריו. הוא לא התגונן, לא נהרס, לא התחטא. אלא עבד. לקח את מה שיכול היה ורצה לקחת, הביא אותו אל תוך עולמו ופשוט עבד. יכולתי לראות איך סיפוריו משתנים ומתפתחים, משילים מעצמם משהו ובוד בוד, רוכשים דבר אחר. יכולת העיבוד שלו והאומץ לעבד, היו מעוררי השתאות. אם אכן נכוחים דבריו של קפקא, שלכל אדם נחוצה הידיעה ונחוץ האמון שיש בו ובתוכו משהו שלא ניתן להריסה ולא ניתן להכחדה, הרי שבאושר, נדמה לי, היה גרעין מן ה"משהו" הזה שעליו דיבר קפקא. גרעין האמון הפנימי הזה שהיה בו, נצרף לא רק בכוח ובעוצמה, אלא גם באמצעות הרוך. בעיקר ברוך. העוצמה היתה במידה רבה הרוך הזה, הבלתי שכיח, נטול הטינה והמרירות.

גם כשהתווכח וחלק על אחרים, הפיקו פניו וקולו את אותה רכות ביחס לזולת, אותה סגולה נדירה כל-כך בחברה שבה אנחנו חיים, שנהוג לקרוא לה "דרך ארץ". דרך ארץ של תלמיד חכם. כי זה מה שהיה אושר במהותו בראש ובראשונה בעיני: תלמיד חכם. עם כל הסקרנות, השקיקה, דחף ההתפתחות, האהבה לספרות, הלב והשכל הפעורים לרווחה, המקופלים בתואר זה.

שבועות אחדים לפני מותו התכתב איתי ארוכות על עבודת רפראט שהכין ושעסקה ברומן "ערבסקות" לאנטון שמאס. לסקרנותו, ליסודיותו, לחוסר הנכונות שלו לוותר לעצמו ולעגל פינות, לא היה גבול. הוא הפך כמעט כל אבן. ברגע מסויים התפתיתי להפציר בו: די אושר, מספיק. זה לא דוקטורט. אבל לא אמרתי. אולי משום שחשתי שמקור האמביציה האדירה שלו לא קשור כלל ועיקר באותות ההצטיינות שהמוסד או החברה מעניקים, אלא בתשוקת ידע והבנה טהורה. תורה לשמה.

הרגשנו בנקיון הדעת ונקיון הלב הזה של אושר, התחממנו מההקרנה שהיתה להם עלינו. ובאומרי "הרגשנו", אני מתכוונת גם לחבריו. בעיקר לחבריו. אלה שדבריהם בפרוזה, בשירה ובדרמה מתפרסמים באסופה זו ומוקדשים לזיכרו. בדיעבד. אם בהקדשה מתכוונים גם לרגש אסירות התודה הרי שזו גם היא נמצאת כאן. לצד הצער הנורא ובתוכו. הוא יחסר לנו, מוריו וחבריו. הוא יחסר לי מאד.

רונית מטלון

אורי יהל עכברים

תודות לפרנץ יוזף קפקא ולקרפ ז'ורז' פרק

אני העכבר של קפקא, קוראים לי רופא והזנב שלי קצת יותר ארוך מהממוצע העכברי הכללי (זה בגלל הגנטיקה המשפחתית העכברית שלי).

אני עכבר, קפקא עכבר, כל השוחים בוולטבה הם כולם עכברים, שנסים ומחפשים כל היום והלילה, בלי תכלית.

מהצד זה ברור שהמירוץ נראה טיפשי, כל היום סביב הזנב של עצמנו והזנב סביבנו ואורכו שנגמר במין תפוח עכברית צמרית שיכולה להיות גם חבל התליה שלנו.

ברחתי ממנו, הוא גם ברח ממני, שנינו ברחנו, כולנו בורחים, כמו קבצנים עלובים, אפורים ומרוטים, עם ראש משולש שתקועות בו שתי עינים שנורא נוצצות באפלה.

“אהה, אמר העכבר, העולם הולך ונעשה צר מיום ליום” (משל קטן קפקא).

היו גם תקופות אחרות בפראג, פראנץ יוזף התאכסן במלון אירופה שבשדרות ווצלב והמזרונים שיש בהם דווקא קש מאלג'יריה היו מונחים בערימה ענקית. זה היה שמחה וששון עבורי, חוץ מהרגעים שהוא היה מתגלגל מצד לצד במיטתו ודוחס אותי לקצות העשב האלג'יראי.

אבל הוא היה מלך ואני רק עכבר אפור, ויש לו בן בשם פרדיננד שאחר-כך נרצח בסארייבו ואחר-כך פרצה המלחמה ומיליוני אנשים מתו בתוך המחילות ואני וחברי אפורי הזנב רק חגגנו.

אבל מאז העולם הפך רק ליותר ויותר צר וכולנו נהיינו עכברים.

כשפרנץ יוזף היה מסיים את ארוחותיו הוא היה מצווה לא לטאטא את השאריות מהרצפה, לא פעם הוא גם קרץ לי ואמר, “אל תדאג, אצלי בממלכה האוסטרו-הונגרית יש מקום להרבה עכברים,” ואני לא הבנתי את כוונתו, עד שיום אחד הוא רדף אחרי במגפיו השחורים, גידף וצעק ואמר שצריך לזרוק את כל העכברים לוולטבה.

מאז אני לא מאמין לאף אחד (גם לא לעצמי) כמו שכרגיל אנחנו מסתובבים סביב הבנו של עצמנו.

פרדיננד שנרצח, ואח"כ רדפה אותנו מלחמת העולם הראשונה ששטפה את מרכזה של אירופה נשמע לי כמו שם של פר שיש לו פרח בפה (אני יודע שיש כזה סיפור), פר שלועס פרחים באחו ועל גבו אוכלי פשפשים למיניהם, אבל הוא רק צוהל וצוחק, אז למה מלחמה?

אמרתי, העולם הולך ונהיה צר מיום ליום, העולם אומר גם אני, כמו מסדרון בנוי מקוביות, מחולק לסוגים של אנשים.

פראג היא עיר מיוחדת וכמו כל תייר עכברי גם אני שמתי פעמי לסמטת האלכימאים שעושים זהב מחרא, חובשי מצבטים, מגרדי זקנקנים, שמרתיחים כל מיני נוזלים בכל מיני צבעים בתקווה לייצר זהב.

שוטטתי כל היום ביניהם ובינות לסירים המבעבעים ושמעתי לחשושי חיים כאילו אמיתיים אבל לא צהלה אחת.

קפקא שגר קרוב, אפילו באותה סמטה, לפני שמת ממחלה גם הוא לא צהל, אבל מה אני יודע אני רק העכבר שלו, והוא שלי, וכולנו עכברים שהמנוסה תוקעת אותנו במסדרונות הצרים שהולכים וסוגרים עלינו.

חציתי את גשר קארל לעיר הבארוקית העתיקה, עליתי על צריחי העיר וצלצלתי בפעמוניה. היה רעש איום ונורא ומלמעלה ראיתי המונים רצים במבוך של רחובות ללא מוצא, פרועי שיער וטרוטי עיניים רצים ומחפשים, ביניהם גם ילדים קטנים זועקים ודרוסים. עיסה אחת דביקה.

הפסקתי למשוך בחבל, העיר שקטה, רק העכברים נשארו לרפואה.

אורית ירט סיכול אותיות

א' לא יודע שאני זומם נגדו. מאה ימים אנחנו כאן, יחד, ובכל זאת, אין לו מושג. הוא לא מנחש שהנחש הוא אני. כי מי אני? בסך הכל ג'. ומיהו ג' כאשר הוא הוא א' ואפילו יש לו את ב'...

פיתחתי דרך מתוחכמת לזכות באמונו – לגרום לו לחשוב שאני אוהב אותו, מאוהב בו ממש, מעריץ אותו. כך, על אף כל כישוריו, הוא לא רואה את הישות האמיתית שלי. הוא קלט את כולם מלבדי. המסכה החיצונית עיוורה אותו. משימתי צלחה. אני לא חושף את עצמי גם בפני האחרים. אם כל אדם חי חיי ייאוש, בשקט חרישי, אני רוצה לדמיין שגם אני יכול.

ל' דואגת לי. היא פורשת את שיערה הזהוב על הפוטון הדהוי שבחצר ואומרת לי לנוח, להירגע. מרבית השיחות בינינו שטחיות, אך הן גורמות לה להרגיש שהיא אדם מורכב, אז ניחא. לעומתה, פ' היא פחות ממושמת. היא מאמינה שהכל ייפול על מקומו בשלום. קשורה בסינרה היא ממהרת פנימה, לפלפל את התבשיל פן יישרף, או גרוע מכך, יהפוך תפל. ס' סוער מאד בימים האחרונים, משאיבד את היקר לו – את הבדיון שגרם לו לתחושה של מציאות. הוא מסתיר עיניים דומעות מאחורי משקפיים כהים, ומתעקש להוריד את חולצתו כדי לחוש שוב את השמש. ר' בוחר שלא לתקשר איתי מאז שטענתי כי הוא חי בעולם של רגשות מזויפים. אי שם, מעבר לקשת, הוא נאחז בכוחותיו העל טבעיים, וגם ימים קשים עוברים עליו בנעימים.

רק א' מעניין אותי מביניהם. הוא חידתי, ייחודי, חד-פעמי. אני מקדיש לו את עצמי, אני מקשיב לו, אני מחבק אותו. אני מחזק אותו, רק כדי שמפלתו תהיה עוד יותר פתאומית, עוד יותר קשה.

ביום השלישי, בחדר האפור המסוגר, צרחת את שמו שוב ושוב – א', א', א' – עד שהפסקתי לנשום. אוויר נכנס לריאותי ולא יצא משם, לפחות לא לגמרי. כמעט נשברתי.

שעה קלה לאחר מכן יצאתי החוצה, הדשא היה עדיין רטוב מן הגשם. הבחנתי ב-א' יושב על הספסל והתיישבתי לצידו. המתכת הקרה העבירה בי צמרמורת. נהייתי מאותה התחושה הקרחונית. חשבתי לעצמי, עכשיו בוודאי מחליף הבמאי את הקלטת, מכון את המצלמה וכותב על מסילת הסרט: "א' ו-ג' – סצנת מחששה".

א' הצית את האש. ואני, בשלוותי, נשמתי אוויר ונשפתי עשן. בחדר העריכה ודאי יוסיפו מוזיקה דרמטית, או רומנטית, תלוי בכיוון השיחה, ואולי אף יערכו קטעים ממנה, כדי להציג אותי כטיפוס הטוב או הרע. הם יודעים הכל – הם צילמו את הדברים שאמרתי, הם תיעדו את הנפש שלי וניתחו אותה מכל הכיוונים. הם מכירים את המבט שיש לי בעיניים ואת המילים שאני מדקלם כל לילה לפני השינה. הם יודעים איך אני שותה את הקפה שלי, מה אני אוהב לאכול ומה לא, אם אני מתקלח בבוקר או בערב, אם אני מצחצח שיניים כמו שצריך. אם שערי ארך, אם לבשתי בשבוע שעבר את אותם הבגדים, אם אוהבים אותי בחוץ או שונאים. הם יודעים שאני סוכן כפול כאן. אני איני מי שאני מתיימר להיות, בעיני האותיות האחרות.

ושוב אנחנו שניים בחצר, ומשהו עומד לקרות. אני מרגיש את זה. הם יודעים את זה. לכן, כל

עמדה אפשרית מתכווננת, הנורה האדומה מהבהבת, והאצבע מלטפת את כפתור המיקוד.

"אתה זוכר את הימים... שהיה כאן ת'?" פנה אלי א' ראשון בדברים, קולו הצרוד היה מוכר לי ולא זיהיתי נימה מאיימת במילותיו. הוא לא יודע.

צחקתי, וכיסיתי את ראשי בכובע הלבן, על מנת לשוות לעצמי מראה מצטדק, בלא צורך. הבחנתי אז בהבל פי מרחף באוויר הקר, ויוצר התמזגות של נשיפה ונשמה, בתוך מלכודת של ענן עשן.

"ת'... אל תזכיר לי, ממש תת-רמה." השבתי.

"ו-ה'... חבל על הזמן... המשך א'.

"ה'... הילדה הקטנה... השלמתי את הרצף.

"ועדיין... א' תלה בי זוג עיניים חומות בתקווה למצוא איזה רמז. אולי הוא ניסה להכשיל אותי בלשוני, אך הוא גישש באפלה, הוא לא היה בטוח. הוא לא יודע.

"עדיין מה?" שאלתי מסוקרן.

"כאילו כלום..." א' הביט בי ארוכות. שמתי לב כי גבו התעקם לאיטו והוא ישב לצידי מכוון, שפוף, עייף. ואז, בן רגע, הגיעה ההתפכחות. "הכל עובר דרכך..." הסיק א' ומתח את פלג גופו העליון כטווס גאה. כנראה חשב שהצהרתו תפתיע אותי, או תגרום לי לחשוש שמא הוא רואה אותי. אמנם, לא כן הדבר. הוא לא יודע.

"מלבדך, מתוק שלי... מלבדך". התקרבתי אליו והוא נרתע. תגובתי בלבלה אותו ושיחתנו הוסטה. קצרתי את פירות הצלחתי – הוא לא מבין, תמים שכמותו, בוסר. הוא לא יודע.

אני החוטא, אני האכזר, אני אנצח.

אורלי ברקן נקודת חן כחולה

כשהיתה בת שלושים וחמש, עברה לביתה החדש. לא בית חלומות. בית מלא פשרות. אבל זה היה הבית הראשון שלה, ממש שלה. אחרי כל שנות הנדודים היא אהבה אותו כל-כך.

בלילה שלפני, כשהכל כבר היה ארוז באי סדר בתוך הארגזים, נזכרה שמחר האחד בספטמבר ונינה מתחילה גן חובה. איפה, לעזאזל, השקית ההיא של הבגדים החדשים שקנתה לה. כמה היא שונאת את ההעברות האלה. כל פעם סופרת בתוכה מחדש, זו הפעם התשיעית שהיא עוברת דירה בלי לקחת בחשבון את כל המעברים שעשתה עם הוריה ואחיותיה. אולי הפעם זה שונה. בשעות של שקט היא מצליחה לשמוע זמזום של איזו יציבות מסתמנת מולה באוויר.

אז איפה השקית הזו? הזיכרון של היום הראשון שלה בגן כל-כך צרוב בה וכל-כך חשוב עכשיו שנינה תשמח בבגדים החדשים, כמו שהיו לה.

הבוקר הגיע מהר ואיתו ההיזכרות. השקית ההיא שחיפשה אמש כשהעייפות ערפלה את חושיה, נמצאת במגירה העליונה של השידה. הרי זה המקום שבחרה אותו כדי לזכור, כדי שיהיו זמינים בבוקר המבולגן הזה.

עוד מעט יבואו המובילים. קבעה לשבע. הם קבעו. זה הולך להיות אחד הימים האלה שהחום והלחות יהיו הבעיה הקטנה שלהם.

בעודה עוזרת לנינה להתלבש קלטה פתאום שגם קפה אי אפשר להכין הבוקר. איך לא חשבה על זה. הקומקום והספלים וכל השאר קיבלו עכשיו מיונים וסיווגים ושמות על ארגזים. מכל עבודת האריזה הזו אהבה את הרגע שבו משכה בכוח את נייר ההדבקה, הידקה אותו היטב לקצותיו הפרומים של הארגז, משכה במהירות את כל האורך הנדרש. התענגה לרגע על רעש ההיפרדות ההחלטי של הדבק מהסליל ועוד ארגז אחד נחתם. עכשיו שלפה את הלורד השחור והעבה שקנתה במיוחד וכתבה: "בגדים-חורף-נינה". חשה אקורד של סיפוק קטן, קצת סדר סגור וחתום בתוך הכאוס הכללי. אפילו שידעה שבתוך "בגדים-חורף-נינה" התגנבו גם כמה ספרים או זנבות חפצים שנשארו מארגזים קודמים.

נינה כבר עומדת רוקדת, עוד דקה יבואו המובילים. היא תשאיר אותם בבית. עוד אתמול החליטה שפשוט תסמוך עליהם ותתפנה לשעה ראשונה עם נינה בגן. השכן, התנדב "לשים עין מלמעלה". סוף סוף יהיה שימוש יעיל לחטטנות שלו.

הילדה הזו כל-כך מזכירה לה את עצמה פעם. מין שמחה תמידית שהיא שרויה בה והיכולת התמימה והכובשת הזו להיות תמיד שבעת רצון. והן הולכות שתיהן, נינה כולה חג, והיא, מנסה להצטרף לזה בכל כוחותיה. לפעמים זה מצליח לה, להידבק.

תוך ארבע שעות, היא מחשבת, כל ההובלה הזו תיגמר, הם יצאו לה מביין החדרים והארגזים והיא תתפנה לפירוק ולבינוי מחדש. האחד בספטמבר הוא תאריך טוב לבינוי. יצא טוב. והנה הן נכנסות לחצר הגן. נינה שומטת את ידה ורצה קדימה. היא נשארת לבדה, עומדת. זוגות זוגות של הורים

נרגשים סביבה מתקתקים במצלמותיהם. מהססת היא פונה לאם אחת שעומדת קרוב אליה שאם אפשר, היא בדיוק עוברת דירה, דווקא היום, כך יצא ולא היה סיכוי לזכור איפה המצלמה, אז אולי אפשר שתצלם גם את נינה, זו עם הגופיה הפרחוניית. וזאת עונה לה שכן, בשמחה, כיף לצלם ילדה כל-כך יפה. והנה ההורים נקראים להתיישב על ספסלים שהוכנו מראש. עד אחת בצהריים הכל יהיה מאחוריה, היא משננת. דבר ראשון היא תסדר את החדר של נינה, זה החדר שהתעקשה, למרות הקושי, להשקיע בו שינוי. השיפוצניק לא הבין את הראש שלה. בדרך כלל נטתה לסגת אבל פה, מסיבות שלא נתנה עליהן את הדעת, התעקשה. בחדר הזה בחרה להגדיל את החלון, לעשות חלון ענק לנינה, חלון ברזל כחול, פרופיל בלגי עם אדן רחב.

היא דמיינה את נינה גדלה שם בחדר הזה. עכשיו אדן החלון הזה יהיה מושבם של הדובים והבובות. אחר-כך, בשנים שתבואנה, נינה תשב שם ותביט מהורהרת החוצה, אל הרחוב הקטן. יש שם מקום לשניים על האדן, כל-כך רחב וגדול. וגם כשתשכב במיטה יכנסו השמים אל החדר הזה והוא יהיה מלא בהם. היא בחרה את הצבע מתוך מספר אפשרויות כחולות. עוד לפני שראתה ידעה לדייק אותו.

השיפוצניק אמר שזה חלון שמתאים בכלל לסלון וחוף מזה יש המון בעיות עם הפרופיל הבלגי הזה. הוא לא פרקטי, האטימה לא ממש טובה אף פעם, ועוד לא המציאו את הברזל שלא יחליד בסוף, הוסיף בנימה השמורה ליודעי דבר. וגם אם היא מוציאה כל-כך הרבה כסף שאין לה אז הוא ממליץ שבמקום זה תעשה עוד ארונות מטבח. אבל הוא בעיקר מוטרד מהגשם שיחדור בחורף. והיא רק אמרה לו שנזילות של מי גשם זה הכי רומנטי וחוף מזה כמה ימי גשם הוא זוכר שהיו פה בזמן האחרון. וגם שהתעניינה דווקא, ואפשר לפתור את הבעיה עם סיליקון, פשוט מושכים קו של סיליקון והוא כבר ממלא את כל הפערים. ובליבה חשבה: מה אתה כבר מביין בפערים.

והיא לא מתכוונת לוותר על נקודת החן הזו, כך סיכמה.

וכנראה שזה היה ממש משכנע, כי הוא נאנח ושתק. סוף סוף.

נינה ניגשה אליה, אחזה בידה, מזמינה אותה לריקוד עם האמהות ושתיהן הצטרפו לרונדו של התחלת השנה, שיצא מהגן והקיף את החצר כולה.

אושר נחמני

שבע שנים, בית אחד

האור עוד דולק בפניסה לחצר, אור ליום חמישי כ"ו בכסלו,
כי מי מאתנו, אַתְמוֹל כְּשֶׁלְשׁוֹם, שְׂכַח לְכַבּוֹת אוֹלֵי כִּי בָּהָה
בְּסֵלֶם הַשְּׁבוּר שְׁמַנֵּחַ בְּפִנְיָה וְתָהָה עַד מְתֵי הוּא יִמְתִּיץ לְפָנוּי

ומי מאתנו יקח אותו כְּבָר אֶל פִּנְתַּי הַמְחֻזָּר, וְאִם כְּבָר לְקַח
שִׁיקָח אֶתוֹ גַּם אֶת בְּקֻבוּק הַזְּכוּכִית שֶׁהָיָה מִיץ לִימוֹן וְאֶת הָעֵתוֹן
שֶׁהִצְהִיב מִהֲזֵמֵן וְרָקֵן מִמְלִים שְׁחֻזְרוֹת עַל עֲצָמָן, וְאוֹלֵי סוּף כָּל סוּף

הַעֲגֻלוֹל יִתְפַּנֵּה מְעַקְבוֹת הַחַיִּים, וְיָשׁוּב לְגִלְגָּל אֶת הַיֵּלֶד לְגֵן,
וְלֹא לְחֶסֶם אֶת הַדְּרֹךְ לְדָלֶת, וְלֹא לְאֵלֶיךָ אוֹתְנוּ בַתְּנוּעָה מְשֻׁנָּה
(מִבְּלֵי לְהַתְקִיל אֶת הָרֹאשׁ בַּמִּדְרָךְ, מִבְּלֵי לְהַחֲלִיק עַל הַמַּחְצָלֶת מְקַשׁ

וּמִבְּלֵי לְבַעֵט בְּדֵלֵי הַמֶּלֶא בְּנוֹזֵל מְשֻׁמֵּשׁ לְשִׁטְפַת רְצָפוֹת)
לְהִדְחִק אֶל הַבֵּית, אֶל תּוֹף עֲרַמָּה שֶׁל כְּבִיסָה לְבָנָה, צְבֻעוֹנִית, מְסַרְיָחָה,
שְׁעוּלָה עַל גְּדוּתִיהָ, כִּי מִי מֵאֲתָנוּ, כְּנִרְאָה וְשִׂכַח לְהַכְנִיס מְכוּנָה,

וְכִדְרֹךְ אֲגַב, גַּם לֹא סָגַר אֶת חֲלוֹן הַמְטָבָח, חֶסֶר הַוִּילוֹן,
שְׁפוּנָה לְגִנָּה שֶׁמְלַבֵּד אַרְבָּעָה עֲצִיצִים בְּכִיסָה, לֹא גָדַל בַּה דְּבָר
שְׁחֻצֵץ בֵּין הַבַּיִת לְבֵין הַקְּרָנִים, שְׁעַם הַשָּׁנִים, בְּקָצֵב אֲטִי

מְפָרְקוֹת לְאֵטוּמִים קְטָנִים, אֶת הָעֵץ הַטְּבָעִי שֶׁמְמַנּוּ בְּנוֹי הַמְטָבָח,
שֶׁהוֹלֵךְ וּמְחֻוֵר, הוֹלֵךְ וְכוֹרֵעַ, מַתַּחַת לְפִלְטָה מֵאֶבֶן קִיסָר
שֶׁעֲדִין יָפָה, עֲדִין בָּהָה, כִּינּוֹן שְׁתַּמִּיד-תַּמִּיד הִיא מְכֻסָּה

בְּכָלִים, מְכַשִּׁירִים, וְשֶׁאֵר חֲפִצִים, שֶׁמְלַבֵּד הַעֲבָדָה שֶׁהֵם מְפָרִידִים
בֵּין הָאוֹר שֶׁל הַשְּׁמֶשׁ לְצֻבֵעַ הַפִּלְטָה, הֵם לֹא יַעֲלִים (אוֹלֵי לְפָעִמִים),
לְמַשֵּׁל הַטְּרַנְזִיסְטוֹר שֶׁעוֹבֵד לְעֵתִים) זֶה תְּלוּי בְּכוּוֹן שֶׁהָרוּחַ נוֹשֶׁבֶת,

וְגַם הַמְכַשִּׁיר שֶׁאֲמוֹר לְטַלְפֵן (תְּלוּי אִם הָקוּ מְחַבֵּר אֶל הַשְּׂקַע
וְזֶה גַם תְּלוּי בְּכַבֵּד הַחוּט, שֶׁכְּרוּף בְּעֲצָמוֹ, וּמִמְתִּיץ לְפָנָה
מְשֻׁלוֹ שִׁיּוּכָל לְרַבֵּץ בְּשִׁלְנָה), וְהַסִּיר לְחִמִּין, הָאֲדָם, הַשְּׁחָר,

מְעַבֵּד הַמְזוּז, מְכוּנַת הַבֶּשֶׂר, מְחַבֵּת חֲשַׁמְלִית וְזֶה שֶׁל הַפְּתוֹת,
וְגַם שֶׁל נִיבְרָת, הַמּוֹן נִיבְרָת, לְבָנָה, חֲשׁוּפָה, כְּמוֹ הַקִּירוֹת
הַסּוּגְרִים עַל סֵלֶן שֶׁאֵין לוֹ שִׁלְחָן (וְזוֹ הַסְּבָה שֶׁאֵת כּוֹס הַקֶּפֶה

אֶת שׁוֹתָהּ, וְאֵנִי שׁוֹתָהּ לְבַד) וְעַל עֲרַמַת סְפָרִים
רְכוּנִים זֶה עַל זֶה, שְׁעוֹנִים עַל גְּבֵי מְשַׁחֲקִים עַד אֵין סְפוֹר, שֶׁמְקוֹמָם הַטְּבָעִי
בְּקוֹמָה הַשָּׁנִיָּה, אִם הַיֵּלֶד יוּכַל לְעֲלוֹת בְּבִטְחָה, אֲבָל,

בְּחֵדֶר הַמְדְּרָגוֹת נוֹרָה שְׂרוּפָה, מְאִירָה עֲטִיפוֹת תְּקִלִּים חֲסֵרֵי תִכּוֹן,
הַזְּרוּקִים עַל פְּתָחוֹ שֶׁל סְלִיק, שֶׁחֲפָרוּ הַדְּיָרִים הַקּוֹדְמִים שֶׁעֲזָבוּ כִּי הַזְּקִינוּ
וְתֵשׁ כְּחֵם מִלְּעֲלוֹת וְלִרְדָת, בְּמוֹרֵד הַזְּכוּרֹנוֹת וּבְמַעֲלָה הַבָּאֵב,

וְעָבְרוּ לְדִירָה בְּלֵי מְדְרָגוֹת, וּמִבְּלֵי לְהַשְׁאִיר לָנוּ מִפְּתַח לְסְלִיק,
שְׁאוּלֵי הֵם טְמַנּוּ בּוֹ מְרָקִים אוֹ זְלוּטֵי, וְעַכְשָׁיו הֵם שְׁלָנוּ בְּשִׁבִיל שְׁנִקְנָה
מִדְּפִים לְסְפָרִים, לְבָבוֹת, לְצֻבָעִים, הַזְּרוּקִים עַל רְצַפַת קוֹמַת הַכְּנִיסָה,

וּבְטַח הָיָה נוֹתֵר לָנוּ עֲדָף, שֶׁאֲתוֹ נִרְהֵט אֶת הַחֵדֶר לְיָד,
שֶׁזֶה הַמְקוֹם בּוֹ אֲשַׁב וְאֶכְתֵּב, אִם רַק יִהְיֶה בּוֹ שִׁלְחָן וְאָרוֹן,
פַּח לְנִיבְרָת, כֶּסֶא, מְנוֹרָה (אֲזַ נִקְרָא לוֹ – 'חֵדֶר עֲבוּדָה').

וְעַל אֶחָד הַקִּירוֹת, אֶל מוֹל הַשִּׁלְחָן, נִחְלָה תְּמוּנָה, בְּשִׁבִיל הַשְּׂרָאָה,
שֶׁהַיֵּלֶד צִיר, וְעַכְשָׁיו גַּם נִזְכְּרָתִי, שֶׁהַחֵדֶר שֶׁלוֹ עוֹד מְמַתִּין לְמִלוּי
בְּאָרוֹן, מִדְּפִים, וְלְהַתְקַנַּת סוּרְגִים, שֶׁחֵס וְחִלְיָה, חִלְיָה וְחֵס,

לֹא רוּצָה לְחַשֵּׁב וְאוֹלֵי בְּאֵמַת לֹא כְּדַאי שֶׁאֲחַשֵּׁב עַל דְּבָר כַּה נוֹרָא,
אֲזַ כְּבָר עוֹד הַלְיָלָה הַיֵּלֶד יִישֵׁן אֲתָנוּ בְּחֵדֶר, עִם הַשְּׂמִיכָה
רוּוִית הַפְּרָחִים, הַקְּטָנִים, הַנּוֹרְדִים (תְּחִלִּיף נְהַדֵּר לְטַפֵּט שֶׁאֲהַבְתָּ),

וּכְשֶׁהוּא יַעֲלֶה בְּכָל עֶרֶב לִישׁוֹן, הַמְצָפוֹן שְׁלִי (אוֹלֵי גַם שְׁלֶף),
שֶׁכָּל עֶרֶב נִזְעַק, מִתְיַסֵּר וְצוֹעֵק עֲלַי שֶׁאֲנִי כְּבָר עוֹלָה לְמִטָּה,
מִבְּלֵי לְקַרָּא אֶפְלוֹ לֹא שִׁיר אֶחָד קָצֵר, יִרְגַע,

לְמִרוֹת שִׁיכָל עוֹד קִדְּם לְכֹן, שֶׁהָרִי הַסְּבָה שֶׁהַסְּפָר סָגוֹר,
הִיא שֶׁאֵין מְנוּרָה עַל שְׂדֵת-הַמְּטָה, וּבְלֵי מְנוּרָה לֹא נִתֵּן לְהַבְחִין
בְּתִכּוֹן הַשִּׁיר מְקֻרֹב וְגַם לֹא לְהַבִּיט עַל עֲצָמָנוּ וְלִרְאוֹת בְּבִירוֹר,

אֶת מַה שֶׁהַחֲשֵׁף מְסַתִּיר מְפָנִינוּ, אֲבָל בְּעֲזֻרַת הַשֵּׁם וְהַרְדִּיו,
(שֶׁהוּא גַם שְׁעוֹן שֶׁאֲמוֹר לְהַעִיר, הַמְאִיר בְּסִפְרוֹת אֲדַמּוֹת, מִתְחַלְפוֹת),
אֲנִי מְצִלִיחַ בְּקִשֵׁי לְרְאוֹת, שֶׁאֲתָ בּוֹכֶקֶת בְּדִיוֹק כְּמוֹנִי,

עַל הַזְּמַן שֶׁחוֹלֵף לוֹ מִבְּלֵי שֶׁמְכוּנַת הַכְּבִיסָה תַעֲלֶה לְקוֹמָה הַשָּׁנִיָּה
(וְאֲזַ מַה אִם נִמְשִׁיף לְעֲלוֹת וְלִרְדָת, עִם כְּבִיסָה מְרַבָּה, מְסַרְיָחָה, נִקְיָה),
הָרִי, הַכָּל עוֹד יְכוּל לְחַפּוֹת 'עוֹד חֲדָשׁ, עוֹד שָׁנָה'.

אושר נחמני

על האש

קום ממקום מושבך הננוח, מסלון ביתך המרוח, והבט מערכה אל ימה של חיפה, אף לא מבעד לחלון המעטר. צא, צא וראה מהגזונוטרה הרחבה את שאזניך שומעות טרם שנה, את פסת הפחל-הירק הזו שמשתרעת מסוף העולם ועד לסופו, אשר פלה משקה ותדעלה עמקה, ולא תאבה לשמע את הקולות העולים מן הים, שמלחך ונוגס, מלחך ונושף באדמה שתחת רגליך.

ותשא את עיניך אל מעבר לאפק, אחר איזו בשורה שתבוא מאי שם, ולא תעמד על העבדה הפשוטה כי זהו הים העני מימי העולם, ומלבד פמה זכרונות מגרוטאות פח תלודות, ושנים וחצי מיליון קילומטר מרבע, של מי מריבה ללא סוף והתחלה, של מים ללא מורא שמים, אהבת חנם או גשמי ברכה, הים הגדול ריק מתכן.

ועם מנחה תצעד כהרגלך על שפת המים לעוד יום של תענוגים, ותתרנח, ותאנח, ותשאף ריח זר, ריח עולה אשה לאדני, ותשא עיניך ותראה כי בסתה עין השמש ועשן עלה מן החר, ותגע בפני המים שהזקיניו בן רגע, ותבקש להעלות מהאוב ריח עארק ואוזה, ריח נוף מפר וכל שיותר בכף ירך הנו קצף גם ומחספס, סמיך ומסכסך, מעפר נאפר.

וגצי זקב באלפיהם יעלו מן החרים ויכו על פני המים, ומצללי הקרקעית יביטו בך מ"ד זוגות עינים של פלמודה¹ לבנה או טרית דקה² מן הדקה, נשמות תועות ודוממות שיאחזו בכף רגלך לא פעם, לא פעמים, ותצעד על החוף בבריחה מהירה ופניך אל עבר ארבות השאול, מגדלי בכל, מקטרות פולטות, אחת, אחת ואחת, אחת ושפתים, תלך ותברח, תלך ותברח, ותגביר ותרוץ ותנוס ותפל ותקום והים ישקט לבטח.

והנה גל גדול מתגלגל ומתגולל בין הצדפים הבודדים והקונכיות הריקות, נושף ונסוג ומקיא מתוכו

קרעי כתנת פסים כחלה, חרוכה, בודדת, מחררת, ותבקש לראות האם כתנת בנך היא אם לא, ותקרב ותבעת כי הכתנת מדממת ומן החורים נגר בעז דמה ונקנה כשלולית חמימה על החוף, והשמש זרחה, אטד החוף פרח, השחף דאה, אגיה צפרה, סרטן הלך לצדו והאש אפלה.

והסכת פניך במהירות ובכחף צפונה, ובאת אל חצר וסגרת השער אחרוך, ותאנח ותחשב כי הנה הכל ישוב כלא היה. אף מפל הסדקים שבפתלים, מהאזיר שממעל, ממחלות החלד שמתחת ומן הרוח הדק שבין השער לאדמה, אט יחל הדם ויפיע, בנחיל מתמשך מן הגל שהיה והותר אחריו

כתנת כחלה, שתובעת עלבונה מהראשון שיצא את דלת ביתו לקראתה.

ותכסה את פניך ותבך אל מול הדיעה, שלאן שלא תביט, לאן שלא תפנה, אין, אין שביל לבריחה; הים מכל עבריו סגור ומסגר ביבשה שממנה באת ואליה לא תשוב, גם אם אדמתך בוערה. והמים הרבים, סוכבים כמחויגה לארץ החוף ושבים כלעמת שבאו, בזרם אטי וחמים מזהמה והמים לא יוכלו לכבות את הבערה עד שתחדל, גם לא הרוח, גם לא התפלה, רק אהה.

ותבוא הרוח ותעבר עליך סביב-סביב ויציח הדם ויתנפש. ותקום ותנער מעל פסוייך מעט מן האבק והנה קול רעש גדול, אדיר וחזק מקודמו ודלקה שוב הגחלת ומסופו של עולם ועד לסופו, הלך האור וכבה ורוח קדים נושבת ערה על פי תהום ושנה, מבעירה כל פסת קרקע חשוכה, מכסה כל פסה מוארה וירקה, והגחף מן החצר ופוצת במנוסה אל פתח פי מחבוא, פן תעוף, פן תגבה.

וקפצת אל פתח פי שוחה נחבאת שבין חגוי הפרפר ובינך תמשש ותשא אל המקום המגבעת המורמת שחבשת. ובכן, היא איננה, לקחה אותה הרוח אל מקום אחר בו רצים כאחד הולך על ארבע והולך על שתיים, זוחל על גחונו ועוף חרוף כנפים מפוץ אחד אל משנהו ובחזרה וחזר חלילה,

ימה, צפונה, קדמה ונגבה נשוב, נשוב, נשוב, נשוב, נשוב ואין עוד הר, ואין נחל ואין שמים.

ויחם להם בלבכם ויחדלו מלכת. ויפשוטו שמלותיהם ופרנתם, ויסיירו נוצותיהם ועודנו חם. ואין עוד מה לפשט, ואין עוד מה להסיר, ועודנו חם, מתחמם, מתלהט. ולרגע, אחד קפיץ אל מותו בטרכם יחזה בו, ואחר נגש ודדה אחריו, אף כחו לא עמד לו וישב נידם על שפת המצוק, ובזה אחר זה נדמו המית היונים, אנשת העלים, יללת התן ויבבת האדם והסנה אפל.

ואט נחרך עור, ניתפורר ניתאבק, ואט נחרך בשר ניתפורר ניתאבק, ונחרכה לה עצם, ותתפורר ותתאבק,

ניתאדה הדם, ותפוג הרוח, ולא מותר האדם מן הבהמה, ולא מותר האדם מן העץ, ולא מותר האדם מן האדמה. ובעוד פאלה וכאלה צפתה המגבעת בזמן שטמנת ראשך בחול, ועם שך הסערה וחלוף הזעם,

גלוי ראש שבת אל מקום מושבך, אבל על אבדנה של המגבעת היקרה ללבך וסגרת הדלת לאחריך ונשתפחו הקולות מקרבך.

*

והארץ נוהגת כתמול-שלושום, ויהי בקר, ויהי ערב יום ששי, ואכלת ושבעת וברכת, ותראה פי טוב היום מן היום החמישי,

¹דג מסוג מקרל

²דג מסוג סרדין

וַיֵּרָא כָּל הָעָם אֶת אֵשׁ נְבִיאֵי הַבַּעַל וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם,

וַתִּפֹּל גַּם אֶתָּה עַל מְקוֹם מוֹשְׁבֵךְ מִבֶּשֶׁם וּמִדָּשָׁן עֲנָג וַתִּגִּיחַ רַגְלֶיךָ עַל הַהָדוֹם
וַהֲבַטְתָּ בְּנֵרוֹת הַשֶּׁבֶת שְׂדֵלְקוֹ, רַק לְמַעַנְךָ, רַק הַיּוֹם,

וְהִלְכָה הַלְהָבָה וַתִּגְדֹּל לְפָנֵיהֶם, וַיֵּאחָזוּ בְּעַצְמֵם, בְּאַבְנֵים, בְּעֶפֶר וּבַמַּיִם,

וְאֶחָזְתָּ וְנִטְלֹתָ אֶת עֵתוֹן הָעֶרֶב, וּמִהֲרֹתָ בְּעֵינֶיךָ בֵּין הַמוֹסָפִים,
וַתִּחַדֵּר רוּחַ מִבְּעַד לַחֲלוֹן וַתִּחַלְחַל אֶת לְהַבוֹת הַנֵּרוֹת הַדוֹלְקִים

וַתִּגְבַּר הָאֵשׁ וַתִּגְבַּר הַרוּחַ וַתִּכְלָה אֶת כָּל הַלְכוּד בְּתוֹכָהּ,

וּמִתוֹךְ הַדֵּי הַמְּלִים וְהַקּוֹלוֹת הָעֲשָׁנִים, הִבִּיטוּ בְךָ שְׂמוֹת דְּיוֹמָם,
וַיִּכְלוּ נֵרוֹת הַשֶּׁבֶת עַד תָּמָם,

וַיִּכְלוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צָבָאָם, וַיְהִי חֲשָׁף עַל פְּנֵי תְהוֹם

וּבְעֵינֶיךָ, עַת הִישַׁרְתָּ מִבֶּט אֶל הַתְּמוֹנוֹת הַמְּסֻדָּרוֹת בֵּין הַטּוֹרִים,
שְׁעוֹמְדוֹת אוֹ שׁוֹכְבוֹת בְּתוֹךְ חֲשֵׁרַת הַמְּלִים

וְהָעֵשֶׂן הַמִּתְמַר מִן הָאָרֶץ, וְרוּחַ בְּלִי אֵל מִרְחַפַת מַעַל

דְּמִיּוֹת אֶפּוֹפוֹת לְהַבוֹת, מְאַבְּנוֹת בְּתַנּוּחַת נְשִׁימָתָן הָאֶחָרוֹנָה
וְאַחֲרֵים מְדַבְּרִים בְּשִׁבְלֵן וְאַחֲרֵים מְדַבְּרִים בְּשִׁמְן, וַתִּקְרָא

אֶת דְּבָרֶיהָ שֶׁל רֹשֶׁף עַל אוֹחַנָּה, חֲלִינָה, אִיטַח, אֲלִיָּהוּ, בּוֹהַדְנָה וְלוֹי,

וְאֶת מְלוֹתֶיהָ שֶׁל אֲבָרְמוֹבִיץ' עַל אֶלְקֶלְעִי, אֲבוֹ רִישׁ, אוֹחִיוֹן, אֲמוֹיָאֵל, טַאפֶּשׁ וְשֹׁאֲדִי.

אֲבִירְמָה תִּצְיֵן אֶת דִּין, חֲמוֹ, יִפְרַח, סוֹיֶסָה, נְעֲאֻמְנָה וְקוֹזְלוֹב,

וְאַטִּינְגָר יִזְכִּיר אֶת צָגָאִי, פִּינְטוֹ, בֵּיטוֹן, סִמְנֶדִיב וְרַחֲמִימוֹב.

אִידֶלְמָן יִכְתֹּב עַל רַחֲמִים, פֶּרֶץ, דְּרָעִי, בֵּיטָאן וְסַעֲדוֹן,

קוֹסְמָן יִבְנֹחַ עַל סוֹלִימָן, כְּעַבְיָה, נַחוּם, וְעֵנוֹנוּ, תוֹהֶמִי וּבֶן סִימוֹן,

וְגִלְזוֹמָן תַּחְתֶּם בְּשֵׁם בֶּן הַרוּשׁ, מִזְרַחִי, עֲמָרְנָה, מְרֶדְכִי, דְּמֵתִי וְחַכְמוֹן,

וַאֲיִן

עוֹד

קוֹל

קוֹרָא

עַל

הַכְּרֹמָל,

וַאֲיִן

עוֹד

קוֹל

עוֹנָה

בְּשָׁמַיִם,

וְשִׁאלְתָּ אֶת בְּנֵיךָ וּבְנוֹתֶיךָ הַיְדָעוּ הַשְּׂמוֹת
וְלֹא יָדָעוּ.

וְשִׁאלְתָּ אֶת רַעֲיָתְךָ

וְלֹא יָדָעָה.

אָכֵן כֵּן, הֵם אֵינָם נִמְנִים עִם בְּנֵי מִשְׁפַּחְתְּךָ,

אֵינָם מִחוּג מִכְרִיךְ,

וְאֵינָם מִבֵּין בָּאִי בֵּיתְךָ,

וְסִגְרַת עֲמוּד הַשַּׁעַר מִבְּעַדְךָ,

כִּי הִיוּ הַמְּלִים וְהַמְּרָאוֹת לְךָ לְמִטְרָד,

וְשָׁב הַשֶּׁקֶט עַל מְקוֹמוֹ.

וַתֹּאמֶר כַּמָּה עֲצוּבָה הִיא מְלַחֲמָתָם שֶׁל אַחֲרֵים,

וַתַּעֲצֹם עֵינֶיךָ וַתִּגִּיחַ רֹאשְׁךָ,

וַיִּשְׁבַּת אֱלֹהִים מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה.

אמיר ארנון

כאבי חרציות

Stairways to heaven ברדיו של בית קפה שגר בתוך תחנת דלק. זיווג אסור. כואב לו כל הגוף. השמש האביבית והרוח האביבית פורשות חיוך רחב על פניו של כל העולם. דמויות סמיילי תמיד עוררו בו דיכאון קל. העולם הבוהק, השמשי, הזחוח, מנוקד בחרקים שמפזמים בינות לפרחים הסגולים של הלנטנה, נדמה בעיניו כעת כמו הפרצוף העגול והמאוס הזה.

יש משהו שטחי באור הזה, משהו משטח. שמש בלי ענן, הוא רושם לעצמו, עושה את העולם חד-מימד. וכל הגוף כואב לו.

All the leaves are brown שר עכשיו הרדיו, and the sky is grey. זיבֵי דה סקיי איז גריי, הוא מפטיר לעצמו בקול רם, ומתקמט עוד קצת לתוך השולחן הפינתי שלו, וכוס הקפה שלו והמאפרה. I could live today הם שרים שם כעת. גם אני, הוא חושב לעצמו, אם רק הייתי מצליח להיפטר מהדפים האלה והמילים האלו ושיחת הטלפון הזו.

ברדיו מפרסמים עכשיו את כל הפריחות האדומות שרצות בדרום. לאביב תמיד היה קמפיין חזק. בטלפון היא גם אמרה לו שכל הגבעה אצלם מכוסה ברקפות וכלניות. מקסים, היא אמרה, והוא רוצה גם. רוצה פריחות, רוצה מקסים, רוצה ללכת לגבעות. אבל אין לו כעת גבעה משלו וגם אין לו עם מי. הוא לא רוצה לבד. ללכת לראות פריחות לבד זה רק מכאיב. היה עדיף שלא היה אותן בכלל. לא יכול היה להתאפק קצת האביב, הוא מקונן, לתת לי להתארגן. תמיד אני נתפס לא מוכן, הוא מזעיף פנים כלפי השמש.

כוחות מנוגדים עולים לו עכשיו בראש. על זה הם עבדו היום באימון, כוחות מנוגדים.

ופתאום הוא נזכר בחרציות של שנה שעברה, וכמה שנבהל מהן. בצהריים שטוף שמש אחד, דומה מאד לזה של עכשיו, כשהוציא את עצמו לטיול באזור של הפרדסים האחרונים שעוד משתרכים בין כרכור ובנימינה, איפה שהאדמה אדומה, בפעם האחרונה שהיה בתוך קשר נורמאלי. חברה שלו לא היתה בביתה, הוא חשב שזה זמן טוב לטייל.

ימים מועטים לפני כן, עוד ירד גשם, וכל הירוק עוד בהק ועמד זקוף, מתפקע מנימי המים שעולים בתוכו. להקות של חוביזות עמדו כמבצרים. הענפים שלהן, שהחלו מתעצם כבר, דחפו לכל עבר בכוח שווה. יכולת לחשוב שהן לא ניתנות כלל להכרעה. אבל בתוך כל הירוק הבריאה הזו, שמעליו הצעירים עוד ניתן לבשל קציצות, כבר הנצו פרחים סגולים קטנטנים כמו רפרוף עדין של כנף פרפר, כמו זרע פורענות. ומשום מה היופי הקטנטן, הסגלגל הזה, לחץ לו על קנה הנשימה. הוא לא רצה להתעכב על זה ונכנס ישר פנימה

בכוח הלך דרכו, בין טורי החלמיות ועמודי הקוץ הסגול, בין אלומות העשב הירוק המחפה את הכל והגבעולים הארוכים של שיבולת השועל, בתוך משטחי הירוק החורפיים האלה, שרק הערבים יודעים מה למשוך מהם ומה לבשל. נהנה מהתלטפות הגבעולים במכנסיו ושולי חולצתו. תולש אי פה אי שם עלה ארוך ודק של עשב. עשב ירוק, אשר לא ידע את שמו, אך הכיר למן

ילדותו המוקדמת. מניח אותו כלשונית של חליל בין שני אגודלים לחוצים זה לזה, ונושף מבעד לאגוז כפות הידיים נשיפה ארוכה שמפליטה מיד צווחה מצחיקה, צורמנית, מקוטעת – פנו דרך – הרכבת באה. הוא חייך.

רק כשסיים לצלוח את חלקת שדה הבר, ויצא בחזרה אל דרך החמרה החולית, הבחין בהן. כמו סימני אזהרה מרנינים הן עמדו שם בטור לאורך צידי הדרך. הירוק הכהה שלהן ועליהן המשוננים, הפרוותיים, התבלטו כנגד הקרקע החולית. מגדלים קטנים של ירוק ובקצהו ממש, עוד אצורים בכוח הניצנים שלהם, כמוסים כמו הבטחה ליובש, כתמים זעירים של צהוב. חרציות, הוא פלט כמו קללה, החרציות הגיעו.

ופתאום כל הירוק הזה כאב לו נורא. הוא עוד זוכר היטב שחשב אז לרגע – אולי זה בגלל שעוד אין לי ילדים, שאני לא מבין מעגלים. וכאב לו נורא על כל הירוק הזה שירד לטמיון ועל עוד עונת יובש צהובה שעומדת בפתח. ועל הבחורה היפה הזו, שעוד לא חזרה הביתה מן העבודה, שיפגוש כשיחזור מן הטיול שלו.

מה יש בחרציות האלה, הוא חשב כעת לעצמו, שהן מפחידות אותי כך בשנים האחרונות, מה יש בצרור הנלוז הזה של פסח, יום השואה, יום הזיכרון ויום העצמאות שממיט עלי כזו אימה,

הרי אחר-כך הכל בסדר. הולכים יחפים, הולכים בגופיה. אבל הרגע הזה שהכל מתפוצץ פתאום בצהוב של חרציות וחרדלים, הרגע הזה.

הנה כלו מחשבותיו וגם הקפה. עוד אחת, סיגריה, נמעכה בקרקעית. מבעד לגדר שמקיפה את תחנת הדלק התמססו לעיניו, באור המתכתי, המסמא, עצי בננה רחבי כנף ירוקה, זוהרת. מתוכם יצאו כתמי כחול של פלסטיק תעשייתי המכסה על האשכולות. הנה, הם הבהבו לו, גם אנחנו לא מפה.

זה זמן ללכת, הוא חשב לעצמו והתקשה לזוז. הלאות הזו של שעות הצהריים, של אחרי אימון, והשמש הזו שכבר היתה קודחת במצח, והקפאין שהלם ברקות של בטן ריקה. כל הגוף כאב לו.

מלצרית צעירה, כמעט ילדה וגם לא, חילצה אותו מהתסבוכת. העין שנתפסה על גופה שמזמר בין השולחנות, והמבט המתריס שהשיבה לו, אפשרו לו לסמן לה – חשבון.

גם היא כאבה לו, אבל אלו היו כאבים אחרים. כל-כך שונים מהטלפון ההוא. השאיר לה תשר יפה. רוחב לב לעיתים, כמו להתלבש בהידור, אם לא מרחיב את הלב, לכלל הפחות זוקף את הקומה. הג'סטה מחייבת.

עוד שקל לרגע אם לעלות בדרכו חזרה דרך הכרמל, גם כלניות מבעד לחלון המכונית הן כלניות, אך נסוג לבסוף. היום, סיכם לעצמו, אשוב דרך המנהרות החדשות.

אסף הרי יום ים

אנחנו הולכים על חוף הים. לפעמים הוא מחזיק בידי ולפעמים לא. יד ענקית יש לו, יד של צ'לן, ועם זאת ילדותית – שמנמנה ורכה. גלי הים פולשים אל היבשה בתנועות מחזוריות. מדי פעם גל אחד מרחיק לכת, ומימיו מצטברים בשלולית על החול הרטוב. לפעמים אנחנו נמלטים מן הגלים ומן השלוליות אל החול הרך, אשר מטביע אותנו בתוכו. עד מהרה הוא מתחיל להתלונן שהחול ממלא את נעליו. אנחנו עוצרים לנקות אותן. אני מחזיק בידו שלא ייפול, הוא חולץ את הנעליים אחת אחת ומנקה אותן.

ההליכה מתחילה לשעמם אותו והוא אומר לי, בוא נדבר על משהו. בגיל עשר הוא עדיין לא מתלהב מרחש הגלים או ממשחק קרני השמש במים המרצדים. בקרקעית אחת השלוליות אני מבחין בפסים דקים בחול שמתחת למים. אני שואל אותו אם הוא יודע איך נוצרים הפסים הללו. הוא אומר שלא. אני מתחיל עם הצ'לו. מזכיר לו שאם משהו מנגן צליל רה ליד הצ'לו שלו, מיתר רה של הצ'לו מתעורר לנגן מעצמו, וכך כל אחד מהמיתרים האחרים. הוא כבר מכיר את התופעה ויודע לקרוא לה בשמה, תהודה. אני מסביר לו שכמו למיתר, לכל גוף בעולם יש צליל משלו, וכך גם המים בים. הרוח, כמו הקשת של הצ'לו, יודעת לעורר את המים אל הצליל שלהם, וכך נוצרים הגלים. בשלולית הגלים ממש קטנים. הם מסתדרים כמו גלילים המסתובבים במקומם וכך נוצרים הפסים בחול שמתחת לשלולית. כאשר הרוח שוככת והגלים נעלמים, החול זוכר את הגלים שהמים כבר שכחו. אנחנו עוברים בדיוק מעל שלולית אחת כזאת ואני מראה לו בהתלהבות את הפסים. די אבא, הוא אומר לי, אני יודע.

אנחנו מגיעים לשלט של שני הקילומטרים. לפי ההוראות צריך ללכת ארבעה קילומטרים הלך וארבעה חזור, בסך הכל שמונה, ומי שרוצה יכול ללכת שישה. אנחנו כבר החלטנו מראש ללכת רק ארבעה קילומטרים בגלל רגלי הכואבת, והוא לא רצה ללכת עם הכיתה שלו, רק איתי. הוא דואג מה יגידו הילדים האחרים כשיראו שהוא יגיע לפנייהם לקו הסיום, אבל אני לא מבין מה הדאגה. למה שישאלו אותו. מה זה עניינם? אני אומר לו שאם ישאלו, שיגיד שכאבה לי הרגל לכן חזרנו קודם. זה מוצא חן בעיניו.

בדרך חזרה, הוא רואה חלוק אבן אדום שקוע בתוך החול, והוא מתכופף להרים אותו. החלוק מלא בחול. להצעתו, הוא שוטף אותו בשלולית הקרובה. החלוק יפה מאד והוא מחליט לאמץ אותו. אחרי שהוא מוצא עוד שלושה כאלה, הוא מציע לאסוף את כל החלוקים היפים שנראה בדרך, כדי להביא אותם לסבתא במתנה ליום הולדת, כי היא כל-כך אוהבת אבנים.

אנחנו שקועים באיסוף האבנים. צריכים לחפש אותן, לשטוף אותן ולהחליט את מי לאמץ וממי להיפטר. איסוף האבנים מעכב את הליכתנו. עד מהרה מתחילים ילדים שהלכו ששה ושמונה קילומטרים להשיג אותנו. הראשונים לא שמים לב אלינו, הם רצים על פנינו כדי להגיע לקו הסיום. הבאים אחריהם שואלים אותנו, כמה הלך, איפה הסתובב, אחרי שלושה? אחרי ארבעה? עוד ועוד חברים עוקפים אותנו ורבים מהם שואלים אותה השאלה. הוא עונה להם בתשובות מתחמקות, אבל לאף אחד מהם אינו אומר שכואבת לי הרגל. לבסוף עוברים אותנו כולם. כשאנו מגיעים לסככת האיסוף, שם מחכים לנו האוכל והשתייה, אנחנו האחרונים. ידי שנינו עמוסות בחלוקי

*
על
ראש
הברוש
שֶׁבְּחָצֵר
עוֹמֵד בַּקַּ
עוֹבֵב אֶחָד
אֲדוֹן עוֹלָם
קוֹרָא קְרַע-
קְרַע לְפָעִמִּים
אֲנִי דִּיר הַקּוֹמָה
הַעֲלִינָה מִפִּיר אֶת
הַצְּמִיחַת הַבְּסִיס מִחוּץ
לְדֶרֶךְ הַגִּישָׁה וּמַעוֹלָם לֹא
רְאִיתִיו צִמַח הַגִּיעַ עַד לְקוֹ
הָאוֹר בֵּין הַגְּגוֹת וְעוֹד מְעַט
מֵעַל וְשָׁם עָצַר צֵלוֹ נוֹפֵל עַל
הַחֲלוֹן עִם שַׁחַר הוּא נוֹטָה מְצַד
לְצַד מִפְּהַל שָׁם לְאֵט לְאֵט בְּקֶצֶב
מְלֻכּוֹתֵי מְשֻׁרְעַת כָּל גְּבָהוּ אֲדוֹן כָּל
הַכְּרָמִל וְהַגְּלִיל רוֹאֶה הַכֹּל וְגַם
נִרְאָה מְכַל מְקוֹם
בְּעִיר או
בְּצִפּוֹן
אֲנִי
יְכוֹל
לְרַעַת
הֵיכָן
נִמְצָא
בֵּיתִי

אבנים. חם מאד ואיני חש בטוב. אני שותה ארבע כוסות מים בבת אחת, ועדיין מרגיש מטושטש.

לאחר הארוחה, יש לפנינו עוד שעתים של פעילות ספורט מאורגנת, ואני סומך עליו, כי אמר לי עוד כשיצאנו מהבית, שברגע שיתחילו משחקי הספורט המטופשים, אנחנו נפרוש ונלך הביתה. אבל כשמתחילים המשחקים, הוא בכל זאת משתתף. לבסוף, לאחר משיכת החבל המסורתית, אנחנו עוזבים את המקום ביחד עם כולם. במכונית אני שואל אותו למה לא עזב מוקדם כמו שאמר. הוא עונה לי שאמר את זה בצחוק. אני אומר לו שלא הבנתי שזה היה בצחוק. כל הזמן עמדתי שם עם רגל כואבת וגם לא הרגשתי כל-כך טוב. איך יכולנו לעזוב בלי שהמורה תראה? הוא שואל אותי. אני אומר לו שיכולנו להגיד לה שכואבת לי הרגל. וזה אפילו לא היה שקר.

גיא פורת היסטוריה או המתופף מהמלין

ההיסטוריה היא מתופף עיוור
(אדוניס)

מתופף עור צועד בראש
והאנושות בעקבותיו
נוהרת

הוא איננו מפספס
קיר אהד להתנגש בו
מהמורה להתקל בה
בור לצלל לתוכו
והאנושות בעקבותיו
מועדת

מתופף עור צועד בראש
נחיל
אנושי
משתרך
בעקבותיו
אל מחוץ
לגבולות ההגיון
ערב רב של עורים מדעת
מזמזמים להנאתם
שיר לכת לאבדון
לעתים, מבט מדאג, פוגש מבט זחוח
שואל לאן
ושאלתו נוהרת באויר, נפחדת
מה שיהיה הוא שיהיה
הספק נובח והאנושות
צועדת

וכך בכל דור נדור
ללא סבה נראית לעין
ומבלי להשאיר אחריה מכתב או פתק
בכל רגע נתון ובכל מקום אפשרי
האנושות מתאבדת

גלית קרמר בר-טוב לולו זה יהלום³

אתה אולי לא יודע, אבל בשבילי דודה לולו היא כל
הפשטות והטוב ובית פתוח למרות כל הסבל והקשי.

דודה לולו עם כל הדבור הגדול והצעקות והצחוק
המתגלגל והמחמאות שנתנה בערבית עסיסית.
שקיתתה בה תמימות וחקלמה חלומות טובים, שפתחה
שלחן לכל מי שיתי ויכל, למרות העני הגדול והגליה הנפוחות,
היא הדודה העירקית שלי.

אשה עמוסה עם קול
הסמבוסק הגדול שאיש לא יכול להכין עם
המון בצק ושמן וכדורי חומס שלמים עגלים בפנים.
בלי אלגנטיות,

פשוט

טעם נטו.

כמו שקיתה

פשוטה,

בלי אלגנטיות רק

אמת נקיה.

אתה אולי לא יודע, אבל למדת אותי המון דרך הדודה הזו
למדת אותי את אהבת האדם.

גלית קרמר בר-טוב בדרך

הריסים שלו לא משתקפים בזוגית החלון. רק עיניים שקדים ופה אדום כמו פטמת שד. הוא
מסתכל החוצה אל אופק אחר. רק כשאני מפנה ראשי אליו אני יכולה לצייר את קו הגבות והריסים
ששבו לצמח ואת האפון הקטן השקוע בכריות לחיים אדומות, נפוחות, זרות, אבל זה מסוכן. אני
יכולה לראות אותו מן המראה, גדול מכפי מדותיו, חגור בבוסטר האדום שלו.

עברנו ליד מוזיאון הילדים החדש: שני שומרים רכובים שומרים לו על הכיפה. משם, דרך מנהרה
מצויירת הגענו לגן החיות אבל לא עצרנו, לשם נלך יום אחד לסיבוב על הסוסים. עכשיו זה
מסוכן. כביש ארבעים ושלוש כידוע לשנינו, הולך וצר, בונים כאן פסל פעמון בכניסה לאגף חדש.

הידיים שלו מחבקות תיק מצוייר ועמוס ואני יודעת היטב מה בתוכו: רייס קייקס, יוגורט וניל
עם אם אן אם, מיץ תפוחים, צ'יז סטיקס. בימים אחרים היו בו סטוקים של פרינגלס בטעם טבעי,
בטעם גריל ומיץ תפוחים. להשאיר תיק כזה בבית מבחינתו, זה מסוכן.

— אני אשן שם היום? הוא שואל אותי בקול דק מדי, קול של ילד אחר, ואני רוצה להניק אותו
שוב, כמו פעם. משהו צורב בבטן שלי התפוחה ואני מחפשת תנוחה יותר נוחה. לעזוב את ההגה
זה מסוכן.

— קודם יבדקו אותי, אני עונה, נראה אם הכל בסדר שם בפנים עם אחותך. אחר-כך נלך למחלקה
שלך. נראה, אני אומרת, אולי נוכל לחזור הביתה אולי אשאר שם יחד איתך.

הנשימה שלו מכסה באדים את החלון ולי מתהפכת הבטן: אני לא רוצה את אחותך במקומך! אבל
את זה אני לא אומרת לו, זה מסוכן.

³לולו – משמעות השיר בעברית: פנינה

טובה פפר

עץ

גננים ומשוררים מרבים לדבר על עצים
הגנן מדבר רק על מה שהוא יודע
רק המשורר יודע על מה הוא מדבר
אבל אם גנן או משורר רוצים עץ
יש עץ.
עכשו אפשר להוסיף על
ופרות, נגיד אפרסקים או נקטרינות
ובית עם חצר מדשא
ערוגת תבלינים ונדנדה
תבת דאר בצורת שובה וכלב במלונה
ברכת שחיה עם פסיפס צבעוני גיפ שחר ומיליון דולר
כי עץ הוא לפעמים גם דג זהב

מתחת לעץ יושב המשורר
ואוכל אפרסקים
אבל רצונו אינו שבע
כי זה טיב עם של משוררים
הם תמיד רעבים למשהו בסיסי
כך שעץ הוא לפעמים געגועים לגפילטע פיש

משורר בוגדני נוטש עץ
לטובת קרפיון.
עץ הוא לפעמים מחשבות על מסור חשמלי
או מחק

יאסמין עיסא

נצרת

בשקט השקיעה
ישמחו המלים בחשך
ותגדל העיר
בעיני הערניים
והפחדים
ונכחדו הנרות ברחובות
בכעס הרוח
והקבצנים
צופים בפרצופים הזועפים
פעמוני הכנסייה מעוררים את הבתים העתיקים
מרשלות הזמן
המכונניות ממשיכות
מושיטות חוטי נסיעה
לפני הסוף
התניות המוארות
מדליקות את התמימות
האבודה
ויום אחר יום
דפק העיר
מאיץ הולכי רגל
ותירים

ים המאירי רקפות

אני מדליקה את הפוואר בוקס, מחזיקה את המכשיר שבתוכו המחט הדקה, מלטפת בידי את הכתף החשופה שלו, לאחר שחיברתי ליינר 5 למכונה שלי עבור קו המתאר, אני מקרבת אותה אל הכתף. מקשיבה לצליל שלה ואז לוחצת על הדוושה, נשמע קול זמזום רעשני, המחט מתחילה לעלות ולרדת מהר כמו מכונת תפירה, אני אומרת, כשהמחט חודרת לעור תרגיש תחושת צריכה קלה, כמו שפשוף חיצוני, לא לקפוץ, לא לזוז, אני אתחיל בקו קטן כדי שתתרגל לתחושה.

הצבע מחלחל פנימה אל תוך הנקבוביות. עובר את שכבת העור הראשונה ומתאחה עם רקמת העור שמתחתיה. הוא נאנח מעט, מחפש את עיני במבטו כשאני מתכופפת אליו. נושם בכבדות, הוא חושק את שפתיו עם תנועת המחט על עורו. מוציא את האוויר ונושם שוב נשימות מהירות. אני יכולה לראות את שיערו החום הקצר מתערבב עם שערותי הארוכות השרופות מהשמש. הכי חשוב שהקווים יצאו כמו שצריך, אני משננת לעצמי. אחר-כך המילוי זה כבר שטויות. הנה עוד מעט כבר יש קו. מנסה להרגיע את הרעד של היד. היא רועדת כשאני מתרגשת, או בגללם, כשהם כועסים עלי.

הקווים חשובים במיוחד בקעקוע הפולינזי, זה שאני הכי מחוברת אליו, שמבוסס על גיאומטריה מקודשת. אלה צורות גיאומטריות בסיסיות שאפשר למצוא אותן בכל אלמנט בטבע.

רגע לפני שפרצו צעקות הוא נכנס לחנות הקטנה שלנו, "טאטו" בשינקין, עם חיוך בשיניים צחורות, שזוף, מבט של שמש בעיניים כחולות ירוקות, הוא ביקש מגן-דויד פולינזי. זה היה הוא שבא עם הבקשה. אמר שקוראים לו ניר. צחי ורגב הבעלים של החנות עזבו אותי בשקט כשהוא הגיע, עמדנו בדלפק ביחד וציירת לי את זה על נייר בעיפרון. עד שסיימתי הוא העיף מבט על הצוירים של הקעקועים בחלון הראווה, על עגילי הפירסינג, על המדפים ועל הכורסאות החומות הכבדות. כשסיימתי הוא אמר שהוא אוהב את הציור והלכנו מהדלפק לחדר הפנימי לקעקע.

היה המון רעש בחדר הפנימי, היינו אני ועוד מקעקע, צחי – השותף בחנות, הלקוח שלו ועוד כמה חברים של הלקוח. לעיתים קרובות הם באים לקעקע בחבורות קולניות. היתה תחושה של משהו שעומד להתפוצץ, אבל מיד נעשינו אי של שקט שנינו ביחד, ניר ואני. בלי דיבורים. הייתי מאד מרוכזת. שרטטתי את הקווים. שכחתי מצחי וגם מרגב, הבוסים שלי, הם עלולים להרעיד לי את האי.

ניסיתי להבחין עד כמה הוא סובל, ניר, מתי להרים את המחט. ניר לא נאנח, רק מידי פעם כיווץ את עפעפיו כשמשוהו כאב, או לפת את בירכו. ככה ידעתי.

הצבע השחור של קווי המתאר חדר לעומק, נתפס היטב, פתאום הרגשתי כמו אלוהים, משדרגת את מה שהוא ברא, עושה את העור מעניין יותר, מיוחד, כשהרצון של הבנאדם פתאום מופיע על העור, יוצא מבפנים החוצה.

הייתי קרובה לנקבוביות שלו. הן הפרישו ריח חריף של זיעת קיץ גברית, חד משמעית, שעשתה

אותו עוד יותר ברור אפילו, אפפה אותו כמו גלימה של מלך. הוא חיפש את העיניים שלי כשרכנתי מעליו. מדי פעם הגנבתי רבע מבט חזרה, אבל לא היה צריך. הנקבים של העור שלו, כמו אלפי עיניים קטנות, דיברו אלי. יכולתי להחריש בתוכי את הקולות של הפחד, של הצעקות שגורמים לי להרגיש חלולה.

חמימות העור שלו, שמתחתי באצבעות כדי לדייק עם הצורה, חדרה מכריות אצבעותיי אל גופי, כשגמרתי לשרטט את קווי המתאר. הוא בערך בן 45, ניר, כך נראה לי. הוא נראה כמו משהו מאד ישראלי, שורשי כזה, גרעיני, כך נדמה לי. גזעי. אולי מקיבוץ. רציתי פתאום להיות חלק מהמחשבות שעוברות לו בראש, חלק מהעולם שלו, עולם של מושגים נקיים, ברורים כאלה, של משטחי דשא קצוץ. כזה גבר אני רוצה, אני חושבת לעצמי. לא כמוהם.

ועכשיו מה שנותר הוא למלא את הפולינזי שלו שהיה מורכב מהרבה צורות של נגטיב ופוזיטיב, שחור מול עור ריק. ממלאת את הצורות, לא נותנת לעור ריק להישאר בתוכן, מכריחה אותו להיעלם לתוך הצבע השחור, המוחלט.

אני שומעת את רגב, הבעלים של החנות, צועק משהו לצחי, השותף. הם שמים מוזיקה מזרחית, אבל גם היא מתערבבת לי בבליל הצלילים שנכנסים כולם לתוך הבועה שלנו, לתוך הנקבים-עיניים, הנקבים-אוזניים שלו, שהפכו גם לשלי פתאום. רגב נכנס לחדר עם עוד בחור רזה שחום במדים שדורש קפה שחור, החברים שלו נכנסים יחד איתו.

הבחור הצעיר מבקש מרגב לקעקע לו על השריר הפנימי של הזרוע "אונלי גוד קן ג'אדג' מי", משפט שיוצא לנו לקעקע הרבה כאן, יש אותו גם לצחי על העורף. ככה ביומיום הוא לא דופק חשבון.

רגב צועק על העובדת השניה, אנה, הרוסייה שעצבנה אותו, שתעוף לו מהעיניים. מה היא חושבת לעצמה.

אני מנסה לא להקשיב, לא לחשוב על אנה היפה, על עיניה הכחולות כזוכית שקופה שבורה, שיער הבלונד פלטינה שלה, ציפורניה הצבועות בלאק מבריק בגון אפרסק שהיא נוהגת לנעוץ בעור הלקוחות כמעט בייאוש כשהיא מקעקעת אותם. לא לחשוב בכלל, רק להישאר מול הנקבים שלו, של ניר. מול הבסיסיות המוגדרת שלו, מול המגן-דויד. והפעם צחי הוא זה שצועק על אנה שתיקח את הדברים שלה ותלך. אני מנסה לא לחשוב גם על הבת הקטנה של אנה, אלונה, שמגיעה לחנות אחרי בית הספר, בובת חרסינה קטנה וצייתנית. שרק לא יקרה לה משהו יותר גרוע.

אנה יודעת שאסור לה לפתוח את הפה, אסור לה להגיד כלום. היא יודעת שאם היא תגיד משהו, היא תסתבך איתו, עם רגב, היא לא רוצה שיפגעו לה בילדה. הוא כבר איים על מישהי שיפגע לה בילדה, החברים שלה שמעו על זה והוציאו עליו חוזה בחזרה והגיע לחנות בנאדם, היו צעקות, רגב חטף סטירה, שלפו עליו אקדח, צחי שלף חזרה. אני יודעת שזה רק עניין של זמן עד שהם יתהפכו גם עלי. יחליטו שמשוהו מעצבן אותם ואז בלי שום סנטימנטים הם יחזרו על טקס ההשפלה בשינוי לא גדול מזה שהעבירו את אנה.

אבל אני כאן כדי לתת, כדי לגרום לאנשים להרגיש אחד עם העור שלהם, להתחבר לעצמם. כמו שאני התחברתי לעצמי בקעקוע שלי: רקפות ענקיות ורודות על הזרוע שלי עם קו מתאר שחור.

יהודית לוי האופניים

בבוקר גיליתי שגנבו את האופניים שקנינו ב-350 ₪ בפעם השניה תוך שבועיים. אלה היו כנראה הפועלים של הזבל שאספו אותם יחד עם הפח. ערב קודם אמרתי לו שכדאי שיכניס אותם לתוך רחבת הכניסה אבל הוא אמר ששם זה בסדר. שוב חזרנו לנקודת ההתחלה ולשאלה איך הוא יגיע בבוקר לבית הספר. האופניים שחררו אותנו מהתורנות הזו. הוא היה מרוצה מהסידור הזה וגם אנחנו היינו מרוצים. עכשיו האופניים הם בחזקתה היו ואינם וצריך לחזור לסידורי ההסעה של קודם.

בארוחת הערב כשעלה נושא ההסעות היתה לי תחושת דו"ה וו. "חשבת כבר איך תגיע מחר בבוקר?" שאלתי אותו. "עוד לא" ענה בחוסר סבלנות והעביר נושא.

עוד לפני תקופת האופניים הוא לא אהב את בית הספר אבל את האופניים הוא אהב מהרגע שנחתו אצלנו בבית. בשבילם הוא היה מוכן לקום מוקדם. הוא אהב את הרכיבה דרך השדות ובאופן מפתיע זה גרם לו ללכת לבית הספר ברצון. גם קרבות הבוקר נרגעו כמעט לגמרי. אני העדפתי לא להביך יותר מדי ולא לשאול שאלות והרשיתי לעצמי להתמסר לבקרים בקצב שלא הכרתי, לא מהיר מדי ולא איטי.

התקופה הטובה הזו נמשכה חודש עד שנגנב הזוג הראשון, וכשגם השני נגנב אמרנו: "די!". בבת אחת חזרנו להיות תלויים זה בזה. אני הסתדרתי עם זה איכשהו אבל הוא בכלל לא. תחושת החופש שנגזלה ממנו הפכה אותו לשקט וחסר סבלנות. עכשיו כבר לא היה משנה מה סיכמנו בערב כי בבוקר הכל נשכח. הבוקר נמתח כמו מסטיק עד לנקודת האל-חזור. היה לו ריטואל קבוע: שעת השכמה שקבענו ביחד, דיבורים ישנוניים של תכף אני קם, אני אבוא כמה פעמים לבדוק אם הוא קם, בהתחלה אהיה נחמדה ואחר-כך פחות ובסוף זה ייגמר בצעקות. הוא יקום מעוצבן, יפסיד את ההסעה, יחמיץ את האוטובוס שאחרי ההסעה. אני כבר אהיה עצבנית לגמרי. עוד מעט שמונה. את הדרך לבית הספר נעשה שותקים, בשער ניפרד במלמול לא ברור של שלום ורק אחרי זה אני ארגיש איך הלחץ בתוכי מתפוגג.

זה לא קל, אני שומעת את הפסיכולוגית שלו מדברת אלי לתוך האוזן, אבל אין ברירה. אסור לך לוותר.

ככה התנהלנו כמה ימים. חלק מהבקרים עברו בסדר יחסי וחלק בכלל לא, אבל שום דבר בריב של אותו ערב לא הכין אותי לבוקר שלמחרת. לפני שהלכתי לישון עצרתי אצלו. "מתי להעיר אותך?" שאלתי. הוא שכב על המיטה מרוכז במשחק מלחמה קולני באקס בוקס ולא ענה. "תנמיך בבקשה", ניסיתי שוב, אולי הפעם אקבל תשובה. הוא לא הגיב. תבואי בגישה חיובית, גישה חיובית, גישה חיובית, שמעתי אותה מדברת מתוכי. "מחר בשבע ועשרה", אמרתי ופניתי לצאת. עם עצמי אני מנהלת יופי של דיאלוגים בלי בעיה, סיכמתי במרירות.

תמיד אהבתי את הרקפות מהספר שהיה לי כשהייתי קטנה "יפה את ארצנו", רק שהן היו חבויות, הרקפות, מתחת לסלע. ביישניות, כמוני. כמו שהייתי. לא רציתי להיות ביישנית יותר, רציתי שיזכרו אותי, אחרי שרואים אותי פעם אחת. אחרי שמסתכלים עליהן פעם אחת, שלא ישכחו. בגלל זה בחרתי בקעקוע הזה, ברקפות הוורודות, העצומות והנוטפות האלה על הזרוע שלי.

אני מסיימת את המילוי ומרימה את המחט. נראה שניר לא שם לב לצחי ולרגב וללקוחות האחרים, הם כאילו לא בפריים שלו. הוא פשוט לא ממש מקשיב או מסתכל על מה שלא מזיז לו, או לא מעניין אותו. כאילו יש לו בתוך עור התוף אוזניות שמנגנות שיר אחר, אולי שיר ארץ ישראלי, בטח לא המוזיקה המזרחית הזאת עם הצעקות והבלגן של צחי ורגב. ניר מלטף לי את הזרוע עם הרקפות שלי במבט, ככה נראה לי, כשהוא מבקש הפסקת סיגריה, אנחנו משאירים בחדר את צחי עם הבחור במדים עם הקפה השחור, שצחי כמעט גמר לקעקע לו על השריר את המשפט.

יעקב זנדמן In God We Trust

אורות צועקים צבע
על שחור שמים
מוכרים את הכל
בין גדות גאון, בְּחֶרֶב
ששים רבוא קונים עם פוטנציאל
רוחפים ולא משיגים
סינים על אופנים מתקפלים
ימכרו אותך בזול
מלפנים נהר
גבות עטופי מעילים
מאחור, מי יודע
מולך פנים, עיני שקד
חיוך של חגות ממתקים
גמת חן קוסמופוליטית
שפתים הבדדן מבקשות לתרגל לשון זרה
איש לכן עם זקן אפר, אתה אטרקציה
עולם מתעורר, גאה להיות מושך, שוכח
שכח המשיכה שוכן רק בפטרות שבפיס.

“נמאס לי כבר, שמעתי אותו צועק מהגב, “בלי אופניים אני לא הולך מחר ולא אחרי מחר ולא אחרי אחרי מחר”, “אופניים? אין אופניים. מחר אתה הולך לבית הספר כרגיל, עניתי לו בקול שקט מבלי להניד עפעף. ברגע הזה נפל אצל כולנו המחסום הבלתי נראה של האיפוק. הוא קם מהמיטה והתחיל לצרוח שהוא שונא את בית הספר ולא רוצה לחזור לשם לעולם ואני צרחתי עליו בחזרה על מה שהוא עושה לי כל בוקר. אי אפשר היה לעצור אותנו. הכלבה יצאה בשקט החוצה. דקה ארוכה עמדנו בחדר צועקים אחד לעבר השני מבלי שנקשיב, “נמאס לי” הוא אמר “גם לי” עניתי לו ויצאתי מהחדר.

עוד שעה ארוכה אחר-כך לא הצלחתי להירדם. התייסרתי על הוויכוח הזה, על הדברים שאמרתי לו, על אובדן השליטה, על שבדקה אחת של כעס נשכחו ממני כל העצות שהיא נתנה לי. שמעתי אותו בוכה בחדר. רציתי לגשת אליו אבל הוא נעל את הדלת וסירב לפתוח לי. נדמה לי שרק לפנות בוקר נרדמתי.

כשבאתי להעיר אותו בבוקר הוא לא היה. המיטה נראתה כמו לא ישנו בה כלילה. גם החדרים האחרים היו ריקים. הוא לא היה בשום מקום אחר בבית. ראיתי שהארנק שלו איננו וגם הכסף ששמר בצד נעלם וגם הטלפון.

דבר ראשון חייגתי לנייד שלו. הודעה מוקלטת אמרה שהמנוי לא זמין והציעה שאשאיר הודעה: “ראיתי שלא ישנת הלילה בבית. אני דואגת לך. תיצור איתי קשר בהקדם, אמרתי למכשיר וניתקתי.

בשניה הזו, הרגשתי איך חוסר האונים מזדחל לי לאט לאט מתחת לעור. לא היה לי שום קצה חוט. זיעה קרה הציפה אותי למחשבה שאני בעצם לא מכירה את הילד, לא יודעת לאן ילך ומה יעשה. הודעתי בעבודה שהיום אני לא מגיעה.

בצהריים הוא חזר שותק והלך ישר לכיוון החדר שלו. הכניסה שלו תפסה אותי לא מוכנה. על המדרגות עצרתי אותו לשניה אבל הוא משך את היד שלו והמשיך ללכת עד ששמעתי את דלת החדר נטרקת. כשפתחתי את המקרר לראות מה אפשר למצוא שם, הרגשתי איך הגוף שלי רועד.

יעקב זנדמן עניבה עם ציפורים

“והיא תהיה גם?”

“כן. ניצה נסעה בכוקר להביא אותה.”

“אם היא תהיה אני לא בא.”

אבא הידק את שולי החלוק וקפץ את שפתיו.

“אבא, כולם יהיו. זאת תמונה של כולם.”

“אני לא אהיה איתה בתמונה. מספיק היינו בתוך אותה המסגרת.”

“אז אל תשב לידה. תהיה בקצה השני. אבל אתה מוכרח לבוא. כולם באים.”

“אני לא יושב לידה,” אמר בשקט. הוא שוב הידק את שולי החלוק, מתאמץ להסתיר את הסדק שנפער, אבל האצבעות הרפו מעט מאחזיתן, וכבר לא נראו כל-כך לבנות.

“בסדר נראה, אבל בוא נזוז כבר, אנחנו מאחרים.”

“מה אתה חושב, שהם יצלמו בלעדיו? יחכו.”

“זה לא רק הצלם. כולם יצטרכו לחכות. אלה לא אנשים צעירים.”

“באמת? המחזור של מינה לא יהיה שם? זה לא-צעירים?”

“בני שישים ושמונה זה לא צעירים. ויהיו גם זקנים. בוא נזוז.”

אבא הושיט את ידו ואפשר לי לאחוז בו. תמכתי בכתפו ועזרתי לו להזדקף.

“לא את החולצה הזאת. תביא לבנה לגמרי.”

שוב חזרתי למדף והוצאתי חולצה נוספת. עזרתי לאבא להשחיל את זרועותיו והתחלתי לכפתר את החולצה.

“הבאתי לך עניבה.”

“זאת העניבה שלי. מה זה עושה אצלך? זה היא קנתה לי. אני לא אוהב אותה.”

“זאת לא העניבה שלך. זאת עניבה שלי. תראה, יש עליה דוגמה של ציפורים. לך לא היתה. תן לי לקשור אותה.”

“סתם אתה אומר ציפורים. סתם. אני לא אוהב ציפורים. הם סתם עושות לכלוך ורעש.”

סיימתי לקשור את השרוכים.

“מי מצחצח לך את הנעליים? הן ממש מבריקות.”

“מה חשבת, שטיילתי איתם בבוץ? איפה הכובע?”

“קודם צריך לסדר את הכתפיות. שהמכנסיים לא יפלו. ולבוש את החליפה.”

“ואם הם יפלו? אז מה משנה? אפשר לחשוב שאני כאן לובש את המכנסיים.”

“די כבר! אנחנו לא נוסעים אליה. זה צילום של כל הוותיקים. נצטלם, ואחר-כך נחזור. אם תרצה, נעצור בדרך חזרה ונאכל מרק אצל אונגר.”

חיכינו עד שהקונצרט ברדיו נגמר. אז נטל אבא את הכובע מהקולב והניחו על ראשו. אחר-כך אסף את המקל שנח בפניה ליד הדלת, נשען עליו והתמתח במקומו.

“מושלם” אמרתי ויישרתי מעט את הכובע. אבא זקף את ראשו, ובפסיעות איטיות, צעד צעד, יצא החוצה. למרות כל התלונות, עצם היציאה נסכה בו כוחות חדשים וזיק קטן ניצת בעיניו.

נכנסנו למועדון באיחור קל. כולם כבר ישבו והמתינו בשקט, כל אחד במקום שהוקצה לו. לא שמתי לב אם הם ישבו והמתינו בשקט או שהשתתקו פתאום כשנכנסנו. הצלם קם ממקומו וניגש לאבא. הוא אחז בזרועו בעדינות והוליך אותו אל המושב היחיד שנשאר פנוי, לימינה של אמא.

אבא התיישב בלי אומר, והביט קדימה אל המצלמה.

“תיישר את העניבה,” אמר הצלם בחיוך, אבל אבא לא הגיב.

אמא נפנתה אליו, ומתחה את העניבה בידה.

“עניבה עם ציפורים?” אמרה, “מה פתאום ציפורים?”

“עכשיו כולם לחייך!” קרא הצלם. וכולם חייכו. לשניה אחת נשכחו כל הריבים הישנים, השנאות, הוויכוחים, האכזבות, המרידות, הקנאות, הבגידות, הסכסוכים, השתיקות, הכאבים והפחדים. אור גדול הבזיק והאיר ארבעים וחמישה חיוכים. חיוכים של צלקות ופנים מקומטות, של עיניים קהות ומשקפיים עבים, של שערות שיבה ופדחות מקריחות, של בהרות שמש ולחיים סמוקות נימים. נחשפו טורי שיניים מכל הצבעים ומכל החומרים, ורק אבא חייך בפה קפוץ, ואני ידעתי כי בשום פנים ואופן לא הסכים שיראו את השן החסרה.

מאיה גונטובניק

הדחליל

הוראות במה: על במה מוצב דחליל. ידיו ורגליו מחוברות במסמרים לקורת עץ בצורת צלב.

הערה חשובה: ע"פ מילות השיר: "אילו ציפורים" מאת ז'אן ברוסול בתרגומה של נעמי שמר.

הטקסט

(הדחליל שר, בקולו נימת עצב. את שירתו מלווה אקורדיון.)

"אילו ציפורים אשר עפות מעל הים/ אילו ציפורים אשר דוברות לבני אדם ... (פאזזה, הדחליל מעיף מבט בשמים, ממשיך לשיר). ... איזה קרנבל היה לכל המשוררים."

(פונה לקהל) איזו יתמות מותירה אחריה המילה "ריקנות". העיניים שרגילות לתור אחר מזיקים התעייפו מהמאמץ. בכל מקום בו הן נחות משתקפת אותה תמונה: רק חול ואבק. האוזניים שתמיד ערות לכל רחש מוצאות עצמן מקוות למנגינת כנפי הציפורים. (מזיז את ראשו לצדדים) לו מישו היה אי פעם אומר לי שאובי יהפוך להיות מושא תפילותיי הייתי מגרש אותו מעליי בבוז! אך זו התבררה להיות המציאות ורק ברגע שמתגעגעים לאויבים מגלים את משקלה של הכדידות.

(תוך כדי דיבור הוא מנסה ללא הצלחה לנתק את עצמו מקורות העץ) לא נותר לי אלא להתבונן מהצד כיצד הגרוע מכל מתגשם לנגד עיניי: (מתיימש וחוזר לעמדתו המקורית) זכר הירקות עליהם גוננתי באדיקות נקבר יחד עם מהותי תחת אדמה קפואה (נאנח בקול ואז מגביר את קולו בכמעט צעקת כאב).

הו חורף אכזרי, אתה אויב שאין שני לו. ברגע אמת ניצלת את חולשתי, ובכך שגזלת ממני את הזכות לעשות דבר נלקחה ממני כל משמעות לחיי.

מוטב לו היו מפזרים את החציר ממנו אני עשוי כמזון לחיות הבר, כך אולי היה ביכולתי להשיב מלחמה!

מאיה גונטובניק

דליפה

הדמויות

– וולף – בן 101

– מרים – בת 95

על אף הגיל המתקדם שניהם מתפקדים כצעירים לגילם. העלילה מתרחשת בעיירה יהודית בליטא.

הוראות במה: התקופה היא עונת מעבר. הזוג גר בבית ישן ומתפורר. התקרה דולפת. באמצע המטבח עומד דלי כדי לאסוף את המים. מרים עומדת עם הגב לבמה. ניכר שהיא עסוקה בבת אחת בבישול, תליית כביסה, וקיפול כביסה נקייה. לעיתים היא עוצרת. מחזיקה את גבה ואחר-כך מדי פעם היא מציצה מבעד לחלון ומחכה לוולף. כשהיא מגלה שהוא לא שם היא נאנחת ללא קול וממשיכה בשלה. לפתע היא רואה שהוא מגיע. היא פותחת לו את הדלת בטרם הספיק לפתוח אותה בעצמו. הוראות משחק: נראה כמו "סרט אילם" על הבמה. התנועות שלה מאד מוגזמות ויש שימוש בפנטומימה.

וולף: (בהתלהבות) אוהו תראו מי פותחת לי את הדלת... אשתי בכבודה ובעצמה!!!
מרים: (ברוגז) מי ציפית שיפתח לך את הדלת? הצאר ניקולאי?!

וולף: (קד קידה ממש באיטיות) הוד מלכותך! (מבסוט מהבדיחה שלו ואז משתעל חזק)
מרים: טיפש היית וטיפש נשאת! (מניחה צלחת על השולחן וממלאה אותה בגסות. האוכל דומה יותר לעיסה לא מעוררת תיאבון). יותר טוב היית עולה לתקן את הגג. כבר שבוע יש דליפה!
וולף: (וולף נאנח עמוקות, מתיישב על כסא שעומד בצד, חולץ נעליים. זורק כל נעל למקום אחר) מה יש לאכול?

מרים: געהאקטע לבר עם צימוקים.

וולף: (לא שומע) מה?

מרים: (צועקת) לבר וצימוקים.

וולף: מה? (צועק בעצמו מתוך פליאה) צימוקים?

מרים: (בקביעה) לבר וצימוקים!

וולף: פעם ראשונה אני שומע דבר כזה. מה מחר? גפילטע קישקע עם שזיפים?

מרים: (בהתלהבות) גם עם צימוקים! (וולף נשאר לא מרוצה. בינתיים מרים לוקחת את הדלי שמוצב באמצע החדר. יוצאת לרגע מהבית ומחזירה אותו לאותו מקום. בדרכה, כמעט מועדת מהנעל השמוטה. וולף נשאר במקומו) כמעט נהרגתי עכשיו!

וולף: (בציניות) אוי א-ברוך.

מרים: אמרת משהו?

וולף: (במהירות) שברת משהו?

מרים: (מתעלמת מהשאלה) אוך. העצמות הזקנות האלו! אני צריכה לנוח.

וולף: תשבי.

מרים: (מתיישבת בכבודות) תתקן כבר את הגג, אני לא יכולה כל יום לסחוב כזה דלי! (וולף מוציא

עודף צימוקים מהאוכל. בפניו מבט של גועל).

וולף: בסדר בסדר. אני אתקן את הגג (בא לנגוס באוכל ומתחרט) פגשתי בדרך הביתה את פרומה פייגה.

מרים: או פרומ'לה! אשה כל-כך טובה. מה שלומה? איך היא מרגישה? (וולף מנסה להגיד משהו ולא מצליח) אתה יודע שהיא מסכנה. שני הבנים שלה יושבים בבית הסוהר באשמת התנגדות לשלטון, והנכד שלה! (פאוזזה), שמעתי שהנכד שלה עושה רק בעיות. "א וילדע חיה" ממש! גם ככה קשה ו... (וולף משתעל בחוזקה) מה זה השיעול הזה? אולי תלך לדוקטור?
וולף: (מתפרץ בכעס) לא צריך דוקטור. זה בגלל הצימוקים שלך. את מנסה להרוג אותי!
מרים: אם הייתי רוצה להרוג אותך לא היית מגיע לגיל 101.

וולף: (מסנון) אוך את אשה רעה. רצית שאני אחנק מהצימוקים!

מרים: אם כל-כך לא טוב לך אפשר להתגרש!

וולף: אני מתגרש!

מרים: טוב!

וולף: טוב! (פאוזזה)

מרים: לא לפני שאתה מתקן את הגג!

וולף: (נרגע) אני רעב. מה עוד יש לאכול?

מרים: יש צ'ולנט (מביאה לו ומתיישבת לידו) מה עוד פרומה מספרת?

וולף: אין חדש (שתיקה מעיקה).

מרים: (בהתלהבות) אז סיפרת לה שאנחנו מתגרשים?

וולף: לא.

מרים: למה?

וולף: כשפגשתי אותה עוד הייתי נשוי.

מרים: מסכנה, אם היתה נשאת היתה שומעת את החדשות שלנו.

וולף: (בציניות) כן, מסכנה. מה היא תעשה ללא החדשות שלנו?

מרים: (לא מבינה את הטון הציני) לא קרה כלום. תספר לה בפעם הבאה. שלא תחשוב שרק אצלה קורים דברים מעניינים! נכון שהבנים שלה בכלא אבל בעלי מתגרש ממני אחרי 75 שנה של נישואים! אני מרגישה כל-כך לבד (תופסת את הראש שלה).

וולף: את באמת רוצה להתגרש?

מרים: כן אני חושבת שכדאי. נמשיך בחיים שלנו כל אחד לחוד. אולי נכיר אנשים חדשים. מי יודע מה יקרה?!

וולף: גם אחרי שנתגרש את תדאגי לי?

מרים: כמובן!

וולף: וגם אחרי שנתגרש תמשיכי לבשל לי מטעמים?

מרים: כמובן!

וולף: (מתזיק את היד שלה ברכות) אני לא רוצה להתגרש ממך.

מרים: בסדר, לא חייבים.

וולף: אני אלך לנוח.

מרים: מה עם הגג?

וולף: (משתהה) מחר, אני עייף.

מרים: כן מחר... (וולף משתהה רגע על במה ויורד ממנה. מרים ממשיכה לשבת על הכסא.

שומעים רק את הטפטוף המים אל תוך הדלי. לאט לאט יש חושך על הבמה).

נטלי רוזנמן

05:47

בחורף אלינה היתה יוצאת כשהירח עוד זרח. לא משנה כמה בקרים כאלה עברה, היא תמיד היתה מופתעת מחדש מהחושך, ומעצם ההליכה ברחוב בשעה הזאת. היא נהגה ללבוש הרבה שכבות ולרפד את עצמה, כדי לנסות ולמשוך את החמימות יחד איתה מחוץ למיטה. לא היה לה אכפת שהיא נראית מנופחת כך, עם המעיל האפור שהיה גדול עליה בכמה מידות. הרי אלכס תמיד אומר לה שהיא רזה מידי, ושאין במה לתפוס.

היא החזיקה בידה את השקית עם האוכל. יעברו עוד חמש שעות ארוכות עד הפסקת הצהריים, והיא קיוותה שהמרק לא ייזל החוצה בדרך. אולי כי מיהרה כבר לגמור, ולא מדדה במדויק את כמות המים שהוסיפה לסיר, הוא יצא נוזלי. היא ניסתה להציל את הטעם עם כמות תבלינים כפולה, אבל זה רק החמיר את המצב. לבסוף המרק יצא גם נוזלי וגם מלוח, אבל כל עוד ניתן לחמם אותו, היא היתה מוכנה לבלוע כל דבר. אלינה ידעה שארוחת הצהריים שלה תלויה עכשיו בנהג שיגיע לאסוף אותה. הקבוע היה בסדר בדרך כלל, אבל יש את ההוא שאף פעם לא מאט לפני הבמפרים. יושב לו שם על הכסא הקפיצי שלו, עולה ויורד, עם כל כובד משקלו, בלי לתת את הדעת על היושבים מאחור. היא דמיינה את עיסת הברוקולי הירקרקת קופצת בתוך קופסת הפלסטיק, מאיימת לגלוש, ומרטיבה את הבשר והאורז שהיו מונחים בקופסה הצמודה.

אלינה הידקה את האחיזה בשקית ועברה את הכביש השומם לעבר התחנה.

היא התיישבה על הספסל הצהוב והופתעה לרגע כשדקירת הקור חדרה לגופה. היא הציצה בשעון היד שלה. 05:47. אוטובוס של אגד שעט במהירות גבוהה מידי במעלה הרחוב. היא כבר ידעה שבחושך אנשים מרשים לעצמם להתנהג אחרת מאשר באור היום. כשהאורות המסנוורים של "טיולי מירא" התקרבו, אלינה נעמדה כדי שיראו אותה בברור. פעם אחת כבר פספסה את ההסעה, ואחרי שחיכתה חצי שעה, הבינה שכבר לא תבוא. באותו יום נאלצה לקחת שלושה אוטובוסים, לספוג נזיפות על האיחור, ולהישאר להשלים את השעות שהחסירה עד הערב. מאז היא למדה תמיד להקדים. כשהשעון מצלצל היא קופצת. אם תישאר אפילו עוד דקה במיטה, זה אבוד. אסור להשאיר מקום לספק. כשהיא פותחת את האור הקטן בחדר השינה כדי להתלבש, אלכס נאנח ומתהפך לצד השני. עיניו ממצמצות בחוסר שביעות רצון. בדרך כלל היא מתעוררת כשהוא נכנס באמצע הלילה, שומעת אותו משליך את בגדיו לכל עבר, ואת צליל החגורה הנחבטת ברצפה. לעיתים תכופות הוא מקלל בעוד הדלת נטרקת מאחוריו.

אלינה עלתה לרכב וחשה הקלה לראות את הנהג הקבוע, שאפילו את שמו לא ידעה.

"בוקר טוב" אמרה בקול שקט בעודה עולה, וכופפה את גופה כדי להתאים עצמה לתקרה הנמוכה. היא התיישבה בכסא יחיד ליד החלון, הניחה את שקית האוכל על הקרקע בין רגליה, והצמידה אותן זו לזו. כאב חד עלה במפשעתה פתאום. נזכרה שהבוקר לא הספיקה להניח כרית חמה על האזור, ובחסות המעיל הגדול החליטה לבדוק את חומרת הפגיעה. בתנועות עדינות מיששה ולחצה סביב. דרך בד הג'ינס חשה את חום העור המשופשף, והגיעה למסקנה שכבר היה נורא מזה. יום-יומיים ורק סימן כחול יישאר. אנשים נוספים עלו בכל תחנה, כמו פלשו לחדר השינה שלה. היא לא ראתה את פניהם אך הכירה היטב את ריח הסיגריות בבגדיהם, רעשי השקיות המרשרשות ושיחות הסרק המאולצות. לאט אלינה נכנעה לעיקולי הדרך. ימינה ושמאלה, גופה התמסר לפיתולים ונע עימם ברפיון איברים מוחלט, כנסחף רחוק יותר ויותר מן החוף.

נועם שדות

חשדנות

החשדנות רובצת בלבי
הוי, כמה חשדן אנכי
אפלו אני יודע אם אני
אני, ואולי הפכתי להיות
מפלצת חשדנית, מין גרמל
שכזה, אוי, כמה אני אוהב
לטרוף פסיכיאטרים.

נעם שדות

אמזונס

היא עמדה שם, בשמלה לבנה, בוהקת, רוקדת מול הרוח. זה היה ריקוד שאותו לא אשכח לעולם.
השמלה התנופפה עם הזרמים של הרוח. ועוד רגע, עוד רגע היא נופלת. רצתי מהר, לא חשבתי
פעמיים, תפסתי אותה, ושנינו נפלנו מבניין ענק.

הדרך למטה היתה כמו הדרך לגיהנום, ככה דמיינתי בחלומותיי הפרועים ביותר את מותי. כוח
התאוצה הגובר הגביר והגביר את מהירותנו. "דוריתה" היא אמרה שקוראים לה, ממלמלת בעוד
אנו אצים לתהום.

נפלנו לביצה, אני ודוריתה שוחים במים מלוכלכים. באמצע היער, במקום שאיש עוד לא הגיע
אליו. לפחות לא מישהו שאני מכיר.

אני יצאתי לפני שנתיים, קצת אחרי הצבא לטיול באמזונס, טיפסתי על ההר הכי גבוה שם, ואז
ראיתי את המקדש ההוא, בו ראיתי את דוריתה.

מזל שהיתה שם הביצה הזו. זעקנו לעזרה, אך שם באזורים ההרריים והטרופיים אין איש בחושך,
בלילה. רק שמלתה הלבנה הבהיקה אל מול פני החושך.

נזכרתי בסרט "טיטניק" שראיתי עם חברתי לשעבר לפני שנפרדנו, איך ליאונרדו דיקפריו מציל
את האישה עם התליון, ודימיתי עצמי לשחקן המהולל. אמרתי לעצמי ככה בתוך הראש: "עכשיו
תשחה, תמצא קורה, ותוציא אותנו מהביצה."

בעוד אני תופס אותה, מצאתי קורה, עץ גזום, ואני סוחב אותה איתי על הקורה, מחוסרת הכרה,
ושוחה בשביל שנינו החוצה, למישור אשר על שפת הביצה.

הצלחתי לצאת, הוצאתי אותה איתי, והתחלתי בפעולות החיאה, הרי הייתי חובש בצבא. תוך
מספר דקות הכרתה חזרה אליה, וניסיתי לדבר אליה באנגלית, אך היא מיד דיברה אלי בעברית.
אני לא האמנתי. כל זה קרה לי, והיא מדברת בעברית. "איך הגעת למקדש הזה?" שאלתי.
"אינדיאנים חטפו אותי," אמרה.

לא האמנתי. אמרתי לה שאני לא מאמין, ולאט לאט התברר לי טבעה הלא כל-כך שפוי של
הבחורה. היא מדברת לעניין, אבל מחשבותיה פזורות, כאילו לא כל-כך ממוקדות.

"איך נראים אותם אינדיאנים?" שאלתי.

והיא ענתה: "כמוך, בדיוק."

פה התחלתי להתבלבל. האם היא סוכנת מוסד? האם חטפיה ערבים תמורת כופר? האם היא
ערביה שנחטפה בגלל כבוד המשפחה?

"מי את דוריתה? ספרי לי את האמת," דרשתי.

ואז היא סיפרה לי סיפור שכמוהו לא אשכח:

“הייתי בהכנות לחתונה שלי עם אורי, כשלפתע באו שלושה חייזרים, ראיתי אותם, אני נשבעת, ולקחו אותי, לכוכב אחר. מה שהיה שם אני לא זוכרת, כי הייתי תחת חומר הרדמה. מיד אחר-כך, מצאתי את עצמי פה במקדש לבד. מדי פעם היה בא איזה חייזר ודואג לי לאוכל. אבל אני, בשביל פרינציפ, נשארתי עם השמלה הלבנה, בשביל אורי.”

קצת קינאתי באורי, אבל רציתי להבין איך החייזרים האלו נראים.

ואז היא אמרה לי: “ראית פעם את הסרט E.T.?”

אמרתי: “כן, כשהייתי ילד.”

והיא אמרה: “כך בדיוק הם נראו.”

לא האמנתי, ואז פתאום נפער אור גדול בשמים, ופה אני נשבע, חייזר שדומה בדיוק ל-E.T. יצא ואמר “דוריתה, את חזרת לכדור הארץ, מעכשיו גורלך בידך, אנחנו מחזירים אותך הביתה.”

ומאז האמנתי בחייזרים, וגם בדוריתה, ששמה האמיתי כלנית.

לילד הראשון שלנו קראנו אי.

ולשני טי.

ולנכדה אמזונס.

נורית ברנהיים בעלי

בעלי מטפס על הרים
מפורר סלעים בשניו
ממס קרחונים כחלים במבטו
ובידו המשנגת לוכד דרקונים
במעופם

בשובו ממסעותיו בארצות רחוקות
בעלי משיל את נעליו הכבדות בפתח הבית
מנער פתיחי שלג מפנפות מעילו
ומנגב אד הקל נשימתו מזגוגית
משקפיו

את התינקת הוא מניף מעל לראשו
ולוחש לה תולדות העדרו בשפה עתיקה
שלמד משבט ננדים שהשקה אותו חלב
נאקה

בערב שבת אני מרשה לו לנוח מפל זה.

אנחנו אוכלים במרפסת עוף וסלט
ומדברים על הקרובים מצרפת שלא באים לבקר
אני אומרת לו – מומארי
והוא עונה – מה פטיט פם
אני עוד מיניקה
והוא כפר נרדם

נורית ברנהיים קורות ביתי

נולדתי באלפים השווייצרים, בבקתת עץ. אמי כרעה ללדת על שטיח עור עיזים לאור להבות האח הבוערת. בית העץ שלנו, גגו משופע, שכן בלב הכפר במורד ההר. רחוב עשוי חלוקי אבנים שחורות ביתר אותו לשני עברים – העבר הצופה אל הואדי, והעבר הנתמך בצלע ההר. אנחנו שכנו ספונים בחיקו של ההר, מרחק מטרים ספורים מגיבוב הסלעים והקרדרת שהותירה אחריה מפולת שלגים סוערת, שנים ספורות לפני יום הולדתי.

לגברים בכפר היה עור שזוף, שיער לבן ושיניים לבנות. בקיץ הם היו לובשים מכנסיים קצרים ואז אפשר היה לראות את סוכך השריר באחורי שוק הרגל, תוצאה של הליכה מרובה במעלה ההר. הנשים חלבו את הצאן, כיבסו את הכביסה המלוכלכת וחבצו את הגבינות. שמען של גבינות הקיץ, שהוכנו מחלב פרות ששהו בשדות המרעה הרעננים בצידו הדרומי של ההר, היה נודע בין מביני דבר, והן נמכרו בחנויות מובחרות בעיר.

עוד אהבו הנשים, להכין מיני מאפה ממולאים; אני זוכרת את אמי עומדת תחת אור המטבח הזהוב ממלאה מרציפן בגנש קסיס, בצק – בסוכר וקינמון, ולחם – בגבינה מותכת. כל זאת עשתה בשתיקה, ורק ידיה נעות בזריזות מטמינות וקוברות את המלית בגוף החבילה הקטנה שיצרה. בכל חבילה קטנה סודות. אילו היו שותלים את הסודות של אמא שלי בגינה, היה צומח שם יער עבות, ואפשר היה להביא לשם את טרזן ואת אמא שלו, הקופה.

הבית הכי חשוב בשבילי היה זה שניצב אחרי הנחל. זו היתה הספרייה של הכפר ואני הייתי צועדת אליה פעם בשבוע ובוחרת שני ספרים בכל פעם. אמא שלי סדרה לי מנוי מיוחד לשני ספרים כי הייתי גומרת אותם עוד באותו הערב, מקסימום ביום שלמחרת. לא היו שם הרבה ספרים אז חלק קראתי המון פעמים כמו "הלב" של דה אמיציס, ו"אי התעלומה" של ז'ול וורן.

אני לא חושבת שאמא שלי אהבה את אבא שלי, אבל כל ערב הוא היה מוריד בגדים לפני שנכנס למיטה והיה משאיר אותם על הרצפה, ובכל בוקר היא היתה מרימה אותם ושמה בסל הכביסה. אני חושבת שזה היה סימן, רק שאני לא יודעת למה. אמא גם מאד אהבה את המילה 'סרוח'. ואני זוכרת שהיא היתה ניתנת מפיה כמו קללה: "למה אתה שוכב סרוח בסלון? אולי תלך כבר למיטה?" "כמה זמן את סרוחה ככה עם הספר הזה?" וגם: "אתם סרוחים פה כמו שני דובים". אחרי הדיכאון שלה התחלנו כולנו להתנהג אליה ב-vous.

השכנה שלנו משמאל היתה היידי בת ההרים, שהיתה מובילה את קלרה הבהירה והשברירית בכסא הגלגלים שלה לטיול אחר הצהריים באחו שבין הבתים למדרון. הדשא היה מאד ירוק, והשמים מאד כחולים והפרחים מאד צהובים, והאוויר קריר וחד כמו זכוכית. חבטה מדלת נטרקת היתה עלולה לנפץ אותו לרסיסים. רק שאבא שלי לא טרק את הדלת. הוא עזב לפנות בוקר, בשעה הרגילה של העיזים, אבל כשהעיזים חזרו, הוא לא חזר.

ככה אמא שלי הצטרפה למסורת המשפחתית של נשים בלי בעל – כמו אמא שלה שלא רצתה להתחתן עם חיים אפילו שהיו לה שני ילדים קטנים להאכיל והבעל שלה מת מזמן. חיים עדיין

אוהב אותה למרות שהוא בן תשעים וארבע והיא מתה לפני שלושים ושתיים שנה. בגלל הגן המשפחתי הזה, אמא שלי מחלקת את החברות שלה לשלוש קבוצות: אלמנות, גרושות ו"הבעל עוד בבית". אצל הניצות, למשל, הבעל עוד בבית, אבל כל השאר כבר מימשו והן אלמנות, ולכן יש להן זמן לשחק פֶּטֶנְק עם אמא שלי בקנטרי קלאב.

החורף היה לבן וקר. הבתים היו שוקעים תחת מעטה השלג הלבן ומתאבנים. רק העשן שעלה מהארוכות גרם לכך שהם נראו כאילו יש להם ריאות והם נושמים בכבדות. בימים האלו נשארו בבית והכעס היה דחוס בקירות כמו פתקים בכותל. על המזנון ליד האח עמדה הרקדנית, רגלה האחת מונפת באוויר והשניה מודבקת על דיסקית מסתובבת. גב תיבת הנגינה היה מצופה בשברי מראות ששיקפו כל אחת זווית אחרת של גופה החינני. לא היה לי ספק למה התאהב בה חייל הבדיל טוב הלב, הרומנטי. למה חשק בקרבתה הבלתי מושגת. איך לא ראה את הקור הארקטי שלה מבעד ללהבות האש, את הטירוף מבעד ליופי. איך לא הבדיל, חייל הבדיל האהוב שלי, איך לא נשמר.

אני אף פעם לא אהיה יפה כמו הרקדנית. שתי רגלי היציבות, ההולכות צעד צעד על הקרקע בנעלי שרוכים, לא ישוו לקסם ההיולי של דמותה ניצבת בתנוחה בלתי אפשרית על קצות האצבעות בנעלי בלט. לא צריך להשיג אותי, אני באה מעצמי, לבד. אני אומרת לך כשצריך לרוקן את הפח. אני אדע את התשובה אם תשאל *commet va tu*. מה יש לי להציע? מרק עוף כשיש נזלת, חיבוק כשכואב, להחליף את הסדינים פעם בשבועיים. אני התנוחה האפשרית, הנינוחה, הסרוחה. האם תאהב אותי?

סגלית קמחי

מטאפורה

מנעורי היו כל כוחות נפשי נתונים לחיבור סיפורים, מחזות, אלפי מעשיות. הללו רבצו על לבי כקרפדות על אבן.

(איסאק באבל)

קרפדות על אבן. נצמדות זו לזו קרפדות־לֶבָן. שלוות, מדושנות, מתענגות על חום האבן ורכות השכנות. כובד על כובד, סטטי למראית עין, כמו תמונה, קרפדות על אבן.

כמה פשוט, כל ילד יכול לצרף את זה, אומר לעצמו הקורא. נוטל קרפדות ומניח על אבן בזלת למשל, או כל אבן ובלבד שתהיה בעלת אותה מורפולוגיה באבליית כרסתנית. אבן וקרפדות.

בן רגע מתהפך הכל והקורא מוצא עצמו לכוד במעי הקרפדה. וזה יקרה תמיד. גם לקורא המנוסה, הזהיר, זה שמתקדם בדריכות במורד הטקסט, יודע שהן שם, מעבר לעיקול הנהר, ממתינות ללפות אותו בהטלת לשון מדויקת.

התכסיס עתיק יומין. כמו זקנה מיתממת מסיפורי מעשיות, העסק יושב על מטאפורה יבשה.

לב אבן. הו כן, מוכר מוכר. זה נקלט ברצפטורים הכי עתיקים, מאלחש את הקורא, מבסס את התשתית עליה תשבנה הקרפדות המוזרות.

הן דוממות, ספינקסיות, מרטיבות את האבן, מעניקות לה חיים.

כמו סיפורים, מחזות ואלפי המעשיות. ז'אפה ועוד ז'אפה ועוד אחת. קולקטיב שלם מתפרקד על אבן אחת? כמה יכול הבן-אדם לסחוב?

תשאל כל סופר רוסי או יהודי ויאמר; הרבה מאד סוחב, הרבה מאד. באבל סחב אותן שנים,

מאז הערב ההוא כשחצה את הזבורין עם הדיוויזיה השישית, ושם על אבן אחת בין המערבולות המשחירות, הן רבצו מולו בהמתנה הנצחית, סמוכות ובטוחות.

עינבל אשכנזי

אלף בית

אלף פעמים התחלתי את חיי מכאן ואילך (יהודה עמיחי)

שוב היא אורזת את עצמה. מקפלת לאט, בקפידה מרושלת, כל חולצה בתורה. גם את אלו שקטנות עליה ו"יום אחד אולי". מניחה ספר על ספר על ספר על ספר, אבל לא יותר מדי, שלא יהיה כבד. היא מנוסה. דיסק מתיישב בתוך עמוד עיתון "הארץ" – זה מאתמול, שהוא עוד לא קרא – ועוד דיסק מתיישב בתוך עמוד חדש. אסף ענברי, גלעד שליט, מנחם בן, אם הם היו יודעים שייעודם האמיתי הוא לשמור שהפסקול של טריינספוטנינג לא יישר – והופ לארגו. ארגו שעד לפני רגע היה סתם חום וחסר אופי, ועכשיו הוא ארגז הדיסקים שלה. היא מתבוננת סביבה, רואה איך המתמלא מקבל את זהותו על חשבון המתרוקן. כמעט כל מה ששלה כבר ארוז. היא כמעט מסיימת. כמעט אין זכר לכך שהיתה פה. זה מה שהיא רוצה? אולי היא תשאיר זוג תחתונים בכביסה? לא. עדיף שהוא לא יתגעגע.

שוב השירה הזאת, שנפתחת רק במעמד-שינוע. בתוכה מכתבים מהעבר, מאחוריה גלים של אבק. עבר מאובק נאבק לעבור. לעבור לבית אחר. לבית האלף. שוב מסמרים יתומים על קירות ריקים והיא אף פעם לא זוכרת איך אורזים את התמונות. (ושל מי התמונה הזאת עם הגמלים?) שוב נגמר המסקינג-טייפ והלורד מתחיל לגמגם. (אה, הם קנו אותה ביחד בדאליית-אל-כרמל). היא מחייכת עם האף את כל השקרים שהיא משאירה כאן. מקשיבה להם עם המצח. מצניחה אותם עם צ'ייסר עארק קפוא ישר ללב, והופ הוא עולה למוח. צריך עוד לארוז את המטבח, היא חושבת תוך מזיגה נוספת. בוהה בטינופת-צבורה שבוקעת משולי התנור והגז. הצ'ייסר עולה על גדותיו הקטנות והעארק נשפך על השיש ועל כף רגלה הגרובה. סס'אמק. היא מְתִיחֶפֶת.

שוב היא מתקשרת ליהודה הובלות, למרות שהבטיחה, לפני פחות משנה, שלא תזדקק לו יותר. שוב הוא צוחק לה "הנחת חבר" בבטן מתכווצת. גם הוא קיווה בשבילה. היא מנתקת. נזכרת שכדאי שתחליף את ההודעה במשיבון. "הגעתם אלינו" אללק, כאילו שמישהו אי פעם התקשר אליה לבזק. סתם רצתה להשוויץ, חשבה שהיא מאושרת. "היום כבר לא מתים מאהבה", מקליטה וישר מוחקת. שהוא כבר יקליט הודעה. עארק קפוא נמזג לצ'ייסר, לאקי-סטרייק מוצתת בין שפתיים סדוקות, צ'ייסר נשפך לגרון משתנק, שאכטה מחממת שיניים קפואות, גרון משתנק מצית, כמעט מכריע, שיניים צובטות שפתיים סדוקות, צ'ייסר עארק מכניע. דמעות.

שוב היא מוקפת ארגזי קרטון. יושבת בחדר מהדהד ומספרת לעצמה בליטופים על הדף החדש, הנקי, שמחכה לה. והפעם היא תכתוב בכתב ברור. מסודר. לא תחרוג מהשורות. לא תשתמש בטושים עבים. לא תחרוט. אלף-בית-גימל-דלת. לפי הסדר. בתוך השורות. זהו. זה הדף האחרון שלה. היא יודעת. עכשיו יהיה לנצח. הנה יהודה הובלות.

שוב תכולת חייה מועמסת לתוך משאית. יש לה לפחות שעתיים וחצי להתבטל. לאחר שטיפה זריזה של חלקי הבית הלבנים, ולאחר חפיפה – עם השמפו שלו, כי שלה כבר ארוז – שהיטיבה

עפיף שליוט העיר של הים

תרגום: נורית ברנהיים, עפיף שליוט

הים תמיד היה אומר לי הרבה. חלמתי לגלות את העולם הזה – את מה שמסתתר מאחורי הימים. הנסיעה לחיפה מרגשת אותי: אני משקיף על גלי הים שמגיעים מרחוק, מחכה לספינות הבאות מהעולם ההוא שאני אוהב. הים הזה, לא יכולתי לראות אותו מהכפר שלי כי הוא מרוחק מהגלים ומהאניות.

הכפר שלי שעון על צלע הר קרח. וכאשר הערב מופיע, מיד מרגישים את השקט ואת השעמום, את החיים בשגרה איטית מתמדת. אין אורות, אין גן משחקים, אין בתי קולנוע, ואין ים. הפנים אותן פנים. הפנים יגעות, לא יודעות משהו אחר, לא יודעות שיש זמן לבילויים, לחיפוש אחרי האושר.

“הדאגות, בני, רוכבות עלי. לנו אין זמן למנוחה. כל החיים שלנו דאגות ועבודה קשה”.

מאז שנולדתי וגדלתי, והכרתי את החיים, אני צופה בהורי עייפים ויגעים. יודעים רק לעבוד, ולעבוד קשה. אבל אלה, תושבי עיר הים, תמיד מחייכים. נוסעים, חוזרים, מארחים ומתארחים ולא נראה שהם חושבים מחשבות על עבודה.

אולי סיפור הנמלה והצרצר לא נכון. בסיפור, הנמלה עובדת יום ולילה בחודשי הקיץ, ויכולה לנוח בחורף כי כבר הבטיחה את המזון עבורה ועבור ילדיה. אבל היא לא יכולה לנוח בכפר שלנו בגלל החובות שהולכים ונערכים עליה. בסיפור, הצרצר, ששר ולא עובד בכלל, לא מוצא אוכל בעונת החורף. אבל בעיר הים, הוא לא עובד, ולמרות זאת חי חיים טובים, חיים ברמה גבוהה, באושר לא יתואר.

למה אני נולדתי בכפר הנידח הזה? הלוואי שהייתי נולד בעיר הים כדי ליהנות מהחיים, מטיוולים, מנסיעות, מהפנים המחייכות. הלוואי שהייתי נולד שם כדי שתמיד יהיה כסף בכיסים שלי, כסף כמו מעיין נובע.

הלכתי לכיוון חוף הים, נחוש בדעתי לחצות אותו, ומה שיהיה יהיה. לא אמות עם המשאלה הזו בלב, לא אמות בלי לראות את העולם הזה שמאחורי הימים, לא אמות בלי לחייך.

ירדתי אל המים שהיו חמימים. הרגשתי בצמרמורת. המוות התגלה אלי כמו שד שחור ומכוער, מפחיד, שמחכה לי באמצע הים. התבוננתי אל החוף וניסיתי לחזור, אבל פני אבי ואימי היגעים והטרודים עלו לפני. למרות אהבתי הגדולה להם, ברחתי מהעצב האינסופי אל מעמקי הים.

בהתחלה הרגשתי איך הגוף שלי מתרומם וצף על פני המים, והגלים משחקים איתו ומפתים אותו ללכת קדימה אל העולם הזר, שחייתי כדי שאזכה לראות אותו.

הידיים שלי, מעבירות את המים אחורה והרגליים דוחפות את גופי קדימה בתנועה מתמדת.

מאד עם זוהר שיערה (!), היא יוצאת לסידורים שהתגלגלו לכדי חומוס. בשובה, נשאר לא מועמסים רק השטיח והתמונות (הא, בארגז עמוק, נכון), ויהודה הובלות מצית לה סיגריה מוכרת: סיגריית-פרידה-מבית. הוא מצית אחת גם לעצמו, וצוחק לה הנחה משמעותית מלאת עשן. בענף שכה טורח לשמור על יחס הפוך בין איכות למחיר, זה ממש מרגש למצוא אדם נפלא כמו יהודה הובלות, ואמנם הוא תמיד נורא נחמד אליה, אבל אין לה ספק שהפעם זה בזכות הזוהר הקורן משיערה. עכשיו יהיה לנצח, היא מבטיחה לו, והוא חיוך חם.

שוב היא פורקת ומתפרקת בבית חדש. ה"הוא" החדש שלה ייכנס רק מחר. יש לה את הלילה הזה לעצמה. היא חושבת על ה"הוא" הישן. לא היה לה רע איתו, לא, רק קצת משעמם. אולי אם היה להם כלב, אז אולי היא היתה אוזרת ייאוש ונשארת עוד קצת, אבל לא היה. ודווקא הוא רצה כלב, אז למה לא היה? לא, כי הוא לא באמת רצה כלב, הוא רצה אותה, הוא רצה אותה בכל מאודו. העארק לא קפוא. הצ'ייסר חונק. למה היא עזבה אותו? שאכטה מרגיעה גרון חנוק וקושיות קשות. החדש לא עולה עליו בכלום, ההוא היה ממש מושלם בשבילה. היא מתיישבת על הרצפה הקרה. זיכרון מבעבע. היא אהבה את איך שהוא קרא את עיתון הארץ הזה שלו, מרוכז כמו ילד בגביע גלידה שמטפטף לו על היד. היא מאפרת על הרצפה. היא אהבה את איך שהוא העיר אותה בבוקר, בסבלנות שהיא לא ראויה לה. היא נשכבת על הרצפה. היא אהבה את זה שהוא תמיד היה צודק, ולמרות שזה בהכרח היה אומר שהיא טועה – לא היה אכפת לה. היא מחליקה צ'ייסר חם לגרון משתנק. היא אפילו אהבה את הנחירות שלו, הן הרגיעו אותה. עכשיו בכי. די! היא עוצרת את ליבה כל עוד מוחה בה. די! היא מפחדת להמשיך לחדד, מפחדת שחודו של הסוף יצ'ץ ישר בלב ההתחלה. היא אורזת את עצמה לתוך-תוכה וקמה לפרוק את בגדיה.

שוב היא משתבללת במיטה חדשה. בלילות של ירח, כזה או אחר, היא אוהבת לישון לבד. אולי פה קבור הכלב שלא היה לה ול'ישן שלה, היא חושבת, ולכל האפילו-יותר-ישנים, שהיו ישנים איתה לפניו. היא מותחת את רגליה, את ידיה, את כל עשרים אצבעותיה, את הצוואר. מנסה למתוח את הרגע הזה, כמה שרק אפשר. ממלמלת. “עוד קצת רק אני, עוד קצת רק שלי, עוד קצת לבד”.

היא קמה מהמיטה במהירות מפתיעה, כמו ג'ק רובינזון על כביש שש, מתרוצצת בין הארגזים ומחפשת. קורעת, הופכת, מוציאה, משליכה, מתנשמת, מעיפה, מתזזת, מחייכת – ספידי גונזלס על ספידים – והיא מוצאת. מחברת אותו לקו ומקליטה. “הגעתם אלי ורק אלי. תשאירו הודעה”.

בביטחון אני מתקדם אל מעמקי הים בנסיון לפרוץ את המחסום שכפו עלי מאז שנולדתי בכפר הנידח הזה. הלוואי שהייתי נולד בעיר הים, הייתי חוסך לעצמי את הנסיון הזה לחצות את הים אל העבר השני.

הים רחב, הגלים לא מרחמים. הגלים מחזירים אותי לאחור ואני מתקדם. הרגלים דוחפות את גופי. גופי פורץ גל אחרי גל. גופי מנצח את הגלים החזקים. אני מאתגר את הכוח העז של הגלים הסוערים, בהתקדמות שקטה ומתמדת.

רבקה גלשטיין התצלום

סבי, משה-איך לא בא
הוא נתפס ברחוב ונעלה על רכבת המות
משאיר אותך לגדל עם סבתא
והמספרה שבבעלותה דרשה ידים של
גבר אותן מצאה בכן הספר המתחזה
ברחוב קוקולוי, רומניה, אמצע שנות הארבעים
בחור ג'ינג'י נמרץ שנעץ בך עינים חומדות
ואת היית שלו, כי כך סבתא קבעה –
טקס נשואין חפוז כמעט בלי מזמנים
ונפקה יפי של שחקניות קולנוע
באותן שנים
הושם בטבעת
ומכאן ואילך לילות של ידים
תובעות את גופך
ואת שלא יכלת לסבל את מראהו נריחו
של אבא
נכנעת שוב ושוב
יולדת בן ברומניה
ושתי בנות בישראל
ואם סבא משה-איך לא היה בא
כל זה לא היה
וגם בגן הכור, אהוב לך
משה-איך לא היה בא
ומבטך כל הזמן מפנה הצדה
קבוע בין אנשים, שם את תמיד מגלה
את אביך נצב
מבקש ממך לבוא
ובכל פעם שעולות תמונות של קפיצה
ממקומות גבוהים
אני יודעת שאני מציעה לך תקוה:
נבטל את קיומי כדי שאת תחזרי
להיות מה שהיית
בלי משה, בלי אלה, בלי אבא
קרובה יותר אל השנים בהן היית
כשאבא שלך היה בחיים
מועיד אותך לגדלות

רבקה גלשטיין ידיים זהב

בבוקר, אבא נתן לה כסף לקנות בריסטול. "באיזה צבע?" שאלה כאילו לא ידעה שהוא רוצה בצבע לבן או תכלת, אבל קיוותה שאולי הפעם הוא ייתן לה לעצב את לוח המחירון ולא לאלה. היא יודעת לכתוב יפה את האותיות. אמנם לא כמו אלה, אבל כתב ידה קריא ומסודר.

"את יודעת באיזה צבע, רחל ובעודף את יכולה לקנות ממתק."

אחרי שחזרה מבית הספר עוברת את הכביש ברחוב ביאליק, על פני חזיתו של מלון "ציון" אל רחוב חסן שוקרי וממנו עוברת ומגיעה לרחוב החלוץ. מתחת לבניין בו גרה, ניצבה תחנת אוטובוס. שני אוטובוסים הורידו והעלו נוסעים. התלבטה האם לעלות הביתה או להמשיך ל"גרנט", חנות לספרים ומכשירי כתיבה שנמצאת במורד הרחוב. אלך לקנות, הכריעה. היא תבחר בריסטול מנייר עבה ואיכותי בצבע תכלת. לפני כמה חודשים אלה בחרה בריסטול לבן, עיצבה את המחירון התלוי עדיין במספרה של אבא. האותיות קטנות. אי אפשר לראות את המחירים אם עומדים מחוץ למספרה. כעת הגיע תורו של הבריסטול בצבע תכלת. בעודף תקנה סרגל מתכת ארוך כדי שתוכל לשרטט את הקווים ביניהם תכתוב את המילים:

תספורת מבוגר – 8 לירות

תספורת ילד – 6 לירות

גילוח – 3 לירות

מדוע אבא החליט שוב להחליף את לוח המחירים? אולי כי החליט לשנות את המחירים או שהוא לא מרוצה מגודל האותיות. היא תציע לו לכתוב באותיות גדולות ותצבע כל שירות בצבע אחר. והיא רואה בדמיונה את האותיות בצבעים שונים מקפצות בין השורות על הבריסטול החדש.

גרנט הכין חבילה של ספרי לימוד עבור לקוחה. אם היה לי מספיק כסף עכשיו הייתי קונה... חשבה, מה היא הכי רוצה – כן. עט בלוגרף בצבע כחול כסוף מונח בתוך קופסא חגיגית. לא, אולי כדאי קופסת צבעי פסטל, הכי טובים שיש, כי הצבעים שלה שבורים ואבא לא ייתן לה כסף כי אין להם הרבה וצריך לחסוך. אולי בעצם כדאי מחברת בכריכה קשה בעלת דפים לבנים בה היתה כותבת את היומן שלה כי המחברת שלה בדיוק נגמרה והיא רוצה מחברת מיוחדת.

"כן, רחל, מה קונים היום?" פנה אליה גרנט, שרוולי חולצת המשבצות מופשלת עד מרפקיו ועליה סריג בלי שרוולים.

"אני רוצה בריסטול בצבע תכלת, אבל בריסטול עבה שלא יתקפל."

"תבחרי לך בריסטול. את יודעת איפה."

רחל ניגשה לכוננית ברזל עליה מדפים. היא מיששה את דפי הבריסטול, בחרה אחד בצבע תכלת

נוטה לכחול, אותו גילגל המוכר בזריזות וכרך בגומייה, ביקשה סרגל בעודף שנשאר ויצאה מהחנות. אם היא תמהר היא תראה את אבא ראשונה כשיחזור בערב מן המספרה, הוא יבקש ממנה לכתוב את המחירים. את השיעורים היא תכין עוד לפני שיחזור. ידעה שאלה הלכה ליפה ותחזור רק בערב.

אביה חזר באותו יום קצת יותר מוקדם בסביבות שש. "לא היו הרבה קליינטים, אז סגרת", אמר לאמא.

רחל הפסיקה לקרוא ובאה למטבח לשבת עם אבא.

"איך בבית הספר?" שאל כשהוא לוגם בקולניות מרק.

"טוב. הכנתי כבר שיעורים."

"את ילדה טובה."

"קניתי כבר בריסטול", היססה.

"יופי, איפה אלה? אני צריך אותה."

רחל חשה איך האכזבה נופלת לתוכה כמו מטבעות נאספים בקרקעית.

"היא אמרה שתבוא מאוחר."

"טוב. אני כאן. אני לא בורח", אמר.

רצתה לומר – גם אני יודעת לכתוב יפה, אבל אבא סיים לאכול והניח את הכלים בכיור והחל להדיח אותם מפזם לעצמו.

אלה הגיעה אחרי חצי שעה מדיפה ריח בשמים. שוב הלכה עם יפה ל"משביר" והן ריססו על עצמן סוגים שונים של בושם, מטרידות את המוכרות ולא קונות דבר. ממש חוצפה.

"אלה, אני צריך אותך, בואי לחדר. רחל תביאי לי את הבריסטול."

רחל הניחה את הבריסטול על השולחן בחדר השינה ששימש להם כחדר מגורים במשך היום.

"אוי, לא שוב פעם, אמרה אלה, "לא הכנתי עדיין שיעורים."

"אני חייב את המחירון למחר. היית צריכה להכין שיעורים במקום ללכת קודם לחברה."

"אבל מה בוער?"

"אל תגידי מה בוער. אני חייב את המחירון למחר וזהו."

רחל הלכה לחדר של סבתא. סבתא ישבה על הכורסא שלה. ממדי גופה הולכים ומצטמצמים. רחל סיפרה לה על גיחת הגדנ"ע הצפויה בשבוע הבא, העיקר לא לשמוע את קולו של אבא מדריך את אלה. אלה יודעת לצייר. היא מציירת בעלי חיים, דמויות ומצבים מתוך סרטים. כך ציירה את "כנר

על הגג, צללית של כנר על גג רעפים, מעליו ירח. היא יודעת להוציא גיזרות מעיתון "בורדה" ולתפור. רק לה יש שתי ידיים שמאליות. לא יודעת להשחיל חוט. שמעה את המלמול החרישי של אבא. בינתיים החלו חדשות בערבית בטלוויזיה והיא בהתה בהן יחד עם סבתא.

"די! אני לא יכולה," שמעה את צעקותיה של אלה. אתה כל הזמן עושה לי את זה. אחרי שאני כבר כותבת את המחירים בטוש שוב אתה משנה. אני לא רוצה יותר! אם זה לא טוב שרחל תכתוב לך." וכאן נשמע קול קריעה, "יש לי עוד מה לעשות חוץ מזה," ואלה יצאה מהחדר לחדר האמבטיה וטרקה את הדלת מאחוריה.

"שתבקשי משהו, נראה אם תקבלי," צעק אבא.

רחל נכנסה לחדר. פניו של אבא היו סמוקים. הוא אסף את פיסות הבריסטול והניח על השולחן. פרש את המחצית השניה של הבריסטול, הרכיב את משקפיו שהגדילו באופן מצחיק את עיניו וניסה לכתוב.

"תראי אם כתבתי טוב" ביקש מרחל. קולו חנוק. על קו עפרון אלכסוני היו צורות ויצורים משונים שרחל לא הצליחה לפענח.

"אני אכתוב את המחירון, הכתב שלי יותר ברור," אמרה, הפכה את הבריסטול, מתחה בעזרת הסרגל קווים ישרים עליהם כתבה את המחירים.

"תכתבי כאן למעלה – מחירון, ולמטה תכתבי –"

"אני יודעת," וכתבה כפי שהיא יודעת בטוש שחור את כל המילים כי כבר היה מאוחר.

אמנם אלה לא היו האותיות המעוצבות שאלה יודעת לכתוב, אבל אבא לקח את לוח המחירים, הביט והעביר יד מלטפת על שערותיה של רחל – "מאמא שינה," אמר לה עייף.

את המחירון תלה אבא במספרה במקום המחירון הישן, על הקיר ליד לוח השנה עליו פרסומת לצבעי טמבור – מברשת טבולה בפח צבע צובעת קשת בשמים, ורחל אהבה לראות את המחירון בכל פעם שבאה לעזור לו במספרה, וכשהקליינטים שאלו מי הכין אותו אהבה לשמוע אותו מתגאה – הפעם – רחל הכינה אותו, כך עד שאחרי חודשיים שוב שינה אבא את המחירים וביקש מאלה שתכין, והפעם היא הכינה אותו ולא התעוררו בעיות והוא תלה אותו במקום המחירון שלה כי הרי לאלה יש ידיים זהב.

רוני בר-גיל

א-בְרוּךְ! (מערכה ראשונה)

חדר במלון תל אביבי זול, שמשכיר חדרים לפי שעות. גְרָבֶץ, גבר כרסתן כבן חמישים, פושט בגדים משרדיים, מקפל אותם ומניח על כסא ליד. עומד בתחתונים, מתכונן לפגישה עם נערת ליווי שהזמין, מותח איברים, מסדר עניינים, בודק את הריח בבית השחי, מסתכל בראי, שולף דיסק מתיק משרדי, מפעיל אותו, ונעימה מוכרת – של להקת "קוויין", נשמעת ברקע הוא מתנועע לפי קצב המוזיקה, מזמזם ושר כמו ישראלי בהיגוי קשה.

גְרָבֶץ: לָאב אוֹף מִי לִיִּיף, יו הָרֶט מִי

יו בְרוּךְ מִי הָאָרֶט, אָנְד נָאוּ יו לִיב מִי [עושה תנועות כמו מנצח ומזמין את הקהל לשירה בציבור. אם הקהל מצטרף – מחייך לקהל ומתלהב]

לָאב אוֹף מִי לִיִּיף, קָנֶט יו סִי

בְּרִינְג אִיט בְּק, בְּרִינְג אִיט בְּק [ר' מודגשת, כמובן]

דוֹנֶט טִיִּיק אִיט אָנוּאִי פְרוֹם מִי

קוֹז יו דוֹנֶט נוּ-אוּ-ו ווֹט אִיט מִינֶס טוּ מִי...

[דפיקה בדלת. גרבץ נדרך, מסמן לקהל שיהיה בשקט, מחליש את המוזיקה, שממשיכה להתנגן ברקע, הולך לפתוח את הדלת. פותח את הדלת לאט ובזהירות, הארשת "הסקסית" מוחלפת לתמיהה, נשמע קול גבר מבחוץ]

קוֹבִידוֹן: גרבץ? אני יודע שלא חיכית לי. אפשר להיכנס? [גרבץ המום פותח את הדלת, נכנס גבר מטורדן]

גְרָבֶץ: [שוכח שהוא עם תחתונים, ממלמל] מי אתה?

קוֹבִידוֹן: [בחיוך גדול ולבבי] נעים מאד, קוֹבִידוֹן, כולם קוראים לי קובי [לחיצת יד חמה ונמרצת] סליחה שזה ככה ברגע האחרון. הבחורה שהזמנת לא תוכל להגיע.

גְרָבֶץ: [המום] מה... מה... מה קרה? תהילה בסדר?

קוֹבִידוֹן: שום דבר נורא. עבדה קשה כל סוף השבוע, ונתפס לה הגב.

גְרָבֶץ: אוי... [בנימוס מעושה] מסכנה שכזו, אישה נהדרת.

קוֹבִידוֹן: כן... אין כמוה... אל תדאג, תהילה מסרה לך דרישת שלום, היא ביקשה ממני להחליף אותה [גרבץ כמו נשתל במקום, מנסה להגיב ולא מצליח. קובידון נכנס לתנועות ריקוד קטנות שר ומזמזם במבטא קשה במיוחד] אִי סְטִיל לָאב יו, הָרִי בְּק, הָרִי בְּק, דוֹנֶט טִיִּיק אִיט אָנוּאִי פְרוֹם מִי...

גִּרְבֵּץ : אבל אתה...

קוֹבֵידוֹן : היא סיפרה לי כל-כך הרבה עליך. רק דברים טובים, היה לה כל-כך חשוב להגיע היום, אבל הגב... אתה יודע איך זה שנתפס הגב, כאילו תקעו לך מקל באמצע הגוף.

גִּרְבֵּץ : [נתקעות לו המילים] היא... אָה... אָה... מאיפה...

קוֹבֵידוֹן : היא אשתי, אני מחליף אותה לפעמים. אל תדאג, הכל יהיה בסדר, כל מה שהיא עושה גם אני עושה. אם תרצה תקבל אקסטרא [שיר קצבי של רמי עֲיָאש נשמע מהכיס של קוֹבֵידוֹן] "יֵאמְסֶהָר עֵינִי, חֶבֶפּ עַל עֵינִי, יָא מְחִיר קְלָבִי רוּחִי פְּדָאפּ..." [קוֹבֵידוֹן מוציא את הסלולרי מהכיס, מסתכל על הצג אומר לגרבץ] תראה מזה, רק דיברנו עליה... [עונה לשיחה]

היא מתוקה...

איך הגב...? [פותח כפתור עליון במכנסיים ביד אחת]

יופי...

כן, כן, מצאתי בקלות, אני כאן...

לא, לא היתה בעיה של חנייה... [מתחיל לפתוח את החולצה מלמטה]

נכון... [מוריד חולצה, טורסו מרשים]

באמת חומד של בחור... [מסתכל על גרבץ]

בוקסר קצר עם פרחים...

קוויין, כמו שאמרת...

[פונה לגרבץ, מצלם את שניהם תוך כדי חיבוק ונשיקה, פלאש] תהילה מוסרת לך שלום.

[עוזב את גרבץ, חוזר לשיחה] אל תדאגי...

לא, אני לא אשכח...

יהיה בסדר, תשכבי לנוח...

ביי חמודה...

סְלָאם, סְלָאם...

גִּרְבֵּץ : אתה ערבי?!

קוֹבֵידוֹן : ערבי לשעבר, יווני במקור.

גִּרְבֵּץ : ועכשיו?

קוֹבֵידוֹן : עכשיו אני יהודי.

גִּרְבֵּץ : איך ערבי יכול להיות יהודי?!

קוֹבֵידוֹן : באהבה הכל אפשרי.

גִּרְבֵּץ : [פאזזה לחשיבה] אתה הסרסור של תהילה!

קוֹבֵידוֹן : סרסור?! עֶרְס, יְעֵנִי – בגלל שאני ערבי?? אתה לא נהנית איתה? לא, זה לא הסיפור. אחרי החתונה פתחנו עסק לשירותי אהבה, צריך להחזיק משפחה. שנינו עובדים סוציאליים לשעבר, עובדים ביחד. נו... מזה השטויות האלה יהודי ערבי, לא בא לך להתבנק?

גִּרְבֵּץ : אני לא... אבל אתה...

קוֹבֵידוֹן : מפריע לך שאני ערבי לשעבר?

גִּרְבֵּץ : לא, זה לא זה...

קוֹבֵידוֹן : [משוויץ בגופן] אני מכווער?

גִּרְבֵּץ : [במבוכה הולכת וגוברת] לא... אתה לא... אני לא... [קובידון מתקרב אליו, ומתחיל ללטף אותו]

גִּרְבֵּץ : [הודף את קובידון] תעזוב אותי! אני לא...

קוֹבֵידוֹן : [ארשת פניו משתנים] איך שתרצה חומד. התמונה שלך כבר נשלחה לרשת. אָנְטֶר קטן, ואתה בשידור, במלון זול עם ערבי לשעבר.

גִּרְבֵּץ : אתה לא... אני לא...

קוֹבֵידוֹן : קבל החלטה גבר – אתה יכול להתפרסם ברשת או לעשות איתי אהבה.

גִּרְבֵּץ : אוי... אבל מה עשיתי?

קוֹבֵידוֹן : בגדת באשתך? זיינת את אשתי?! עכשיו הגיע תורי! [עושה תנועות "חושניות", מלטף את גרבץ ההמום ושר] לאב אוף מי לייף דוֹנְט הֶרְט מי... פְּרִינְג אֵיט בְּקָ, פְּרִינְג אֵיט בְּקָ, דוֹנְט טֵייק אֵיט אָנוּאֵי פְּרוֹם מי [צוחק, מתלבש ומתארגן ליציאה מהחדר].

גִּרְבֵּץ : [בלחץ] לאן אתה הולך?!

קוֹבֵידוֹן : קליינט מחכה לי. [סוגר כפתור אחרון] אי אפשר לבזבז כאן את כל היום. עוד שבוע בדיוק, באותה השעה, ניפגש כאן, עד אז תצטרך להחליט: אהבה או אָנְטֶר [יוצא במפגיע, גרבץ נותר המום, חושך]

רוני בר-גיל סופה של הקוראת

היא קראה, ולא תמיד נתנה דעתה לאבחנה בין המתרחש לפירושו, בכל דבר היא קראה, כמו אחרות לפניו שקראו בקפה – הגרגרים השחורים הותכו ונעשו לצורות, צבעים, נופים ולהיגדים רוויים במתיקות הנוזל שמפסל את הנקרא. קוראות מעטות העזו לחרוג משפתי הכוס העליונות, ולהעמיק מטה, במורד הקריאה עד לקרקעית הבוצית האטומה, ממנה מתגלית ונפרשת התמונה כולה. היו אחרות לפניו, שהצליחו להתעלות מעבר לקרקעית הכוס ולשפתי העילאיות, מעלה אל פסגתו המקומרת של רקיע התכלת. גם היא כאחרות לפניו, התבשמה מתענגת על המתקתקות הרחבה לאין-שיעור של הנפלא.

בצהרי אותו יום הלכה ברחוב ועיניים הביטו בה; ציפורים מעטות מלוכלכות מעשן מכוניות ניקרו בה מבטים חטופים וחדים. חרקים שנרמסו בחרטומי נעליה המחודדים, ואחר-כך הודקו למדרכה בעקב, רגע לפני מחיצתם – ראו תכלת מנצנצת בליבה, אולי היה זה טורקזי בהיר וזוהר. לא, מכשפה היא לא היתה, היא רק קראה.

מיד לאחר שחצתה רחוב חלבי בו הרגישה מוגנת, קיצרה דרך סמטה, הולכת לצד אבני שפה, שהונחו ככוונה כקו מפריד בין כביש למדרכה, לצידה פזורים גדמים פרומים של ברזלים, אליהם התייחסה כאיום סמוי. על-כן מיהרה, הליכתה מכונסת ודרוכה – הלאה – אל הכיכר, וזו הציבה אתגור. כניסה למעגל, כל קוראת יודעת – גם אלה שקוראות רק בשפתייהן העליונות של הכוסות – מחייבת הצמדה, זהירות ותשומת לב עירנית שלא לחרוג מאיזה גבול דק.

לכן האטה הליכתה, משרטטת בעיני רוחה את מעגל הכיכר, אחר-כך עטפה את פנים בטנה כהגנה, אוחזת היטב בנשימה כבמשוטים בין שרטונים. השאיפה, כך למדה, קורית מעצמה, לעומת הנשיפה שזקוקה להכוונה ולשחרור. לנשים אין מעגלים מוארים, היטב ידעה, והעמיקה עוד יותר את שחרור הנשיפה. כשאת מתעגלת, המחשבות מהדהדות סגורות מוטחות בתוך עצמן, ואינך מוצאת את הדרך הקטן. עוד לא פגשתי אישה שהסכימה להיות בחדר סגור מבלי שלפחות בזווית עינה תראה קצה של חלון, בעדו פיסה של תכלת נשקפת. כשנפלטה מצידה השני של הכיכר, נחושה המשיכה קדימה, לא מסתכלת לאחור. לא ולא! גדול כוחם של מעגלים; הם עלולים לקפוץ עלייך מאחור, גם כשנדמה לך שהצלחת לעבור בשלום.

כדי לחצות את הרחוב הבא נאלצה לרקוד את ריקוד "אחרי הספונג'ה" – בקרקעית הרחוב עמדו נוזלים מסריחים של ביוב שגלש. העירייה בוודאי תסדיר את התקלה בהקדם, אך היא נאלצה להתגבה על קצות העקבים, להרים את שולי השמלה, מתפתלת באימה כרקדנית רזה ומצודדת, טופפת, מנסה לגעת כמה שפחות ברצפה, ולא שוכחת להפשיר מפעם לפעם את הנשיפה. שני רחובות נוספים עברו ללא אירועים נפשיים מיוחדים. היא מצאה שולחן לידו כסא עשוי עץ בבית קפה שכונתי ונעים. לא היו בו הרבה אנשים, זוג מצחקק ישב ליד שולחן בפינה, התיישבה עייפה ומותשת, היא ושדיה, האישה והגאוה.

הבגדים, אופני ההליכה ותנוחות הישיבה – תמיד התאימה אותם כך שהשדיים יוצבו בקדמת

הבמה. לפעמים תהתה אם אינה אלא תפאורה להבלטת השדיים. כששוחחה בינה לבין עצמה והשמש זרחה, "שדית" היה כינוי החיבה, בשאר הזמנים פנתה לעצמה כ"היא" קצר ובלתי מסוים. שדית היה לה כסימן לעומקי המסתורין: שדה, שדה, שדה, שדה ואל-שדי, לא שהיתה דתייה, בעומק חנה פעם לב, ותכלת מסתרת בין גליו.

"די! אני חייבת מנוחה," יסוריה קשים. הנה, הגיע מלצר, מפשעתו מול עיניה, ישבנו העגול צד את מבטה: המביא והמוציא, השליח ומגשים המשאלות. "מה אפשר לעשות למענך?" לרגע השתתה. היא אהבה ללגום ממרקם ההווה לפני שתחייב לעתיד. "בכלל, השיהוי – מסממניה של אישה חושבת," הוסיפה שדית בידענות. "אמריקנו, לא חזק, עם סוכר, חלב בצד, חם לא מורתח, בכוס גדולה, אולי חתיכת עוגה, לא, בלי עוגה, אבל עוגייה, כן, אקח עוגייה, לא גדולה בבקשה, תודה." התכלת דוקרת בליבה, ידעה שענתה תשובה שגויה למשאלה. החיוך על פניה רחב, ולכיוון המלצר היא דוחקת שדיים.

"למה להיות כלבה?" תהתה, ובכל זאת החלה נוכרת באישוני המלצר מחפשת קצה חוט. מוצאת, אוחזת, חותרת פנימה, שפתיו עגולות ורכות, מסתחררת אל עינו רעבה קוראת בתוכו, מעמיקה אל המרחבים השוממים והאטומים. "מה את מחפשת?" לא יכלה לעצור, הלאה ופנימה – הנה היא כבר רואה את הרי הכאב המשווננים, מאחוריהם גילתה לפעמים דברים מעניינים.

"תרצי עוד משהו?" ניתנה לה הזדמנות שניה. הרי הכאב והאכזבות כבר היו מאחוריה, לפניו השתרע מישור הייאוש הצחיח. עוד רגע תראה ותקרא: אמו המתוסכלת, אביו האלים, אהבה שלא הוגשמה, כישורים נסתרים בלתי מטופחים, גלגוליו הקודמים, היה שם פוטנציאל, הזדמנויות שהוחמצו, נשמה מזדקנת בישבן עגלגל, גופו צעיר וגורל שכמעט ונגלל, ניצני קמטים בפנים צעירים, עורו היבש, חיכוך עיף, "הכל כל-כך ברור ומשעמם", והלאה חתרה פנימה. אולי היתה עייפה, אולי מיואשת, ולא השגיחה בקו שחצתה.

צמרמורת הרעידה בשפתה התחתונה, טיק, כמעט בלתי מורגש בעפעפה העליון, השמאלי. היא נגעה והוא נרתע קלות, לרגע כאילו קפא. נחושה החליטה שאת ההזדמנות השניה היא לא תחמיץ. "אשמח אם תביא לי גם מאפרה. תודה." והחמיצה. המילים הנכונות לא נאמרו ואכזבה, והיא הולכת ושוקעת בביצת התבוסה.

אמריקנו הגיע עם חלב חם בצד, בלתי מורתח ועוגייה לא גדולה. "המאפרה תיכף מגיעה," לא חייך המלצר. בהרגל כמעט מכני, ניסתה לתפוס את עינו ולשעבדה. אוי! מה קרה?! עינו מביטה בה בחזרה, נכנסת פנימה ומעמיקה. היא ניסתה להסתיר, אבל כאביה נחשפים נפערים בפניו. "הנה המאפרה, בבקשה" והתכלת, היכן היתה התכלת? איפה היא?! היא הרגישה את ליבה מתכהה, "לאן נעלמה שדית?!", מבועתת הישירה מבט ריק ופעור – הפעם אל ליבו – וראתה שם משהו כחלחל מנצנץ.

"סליחה גברת, אבל אני מסיים את המשמרת, אם תוכלי לשלם עכשיו." "גנב מרושע," רצתה לצרוח, "מי אתה חושב שאתה?!", "תחזיר ומהר!" דמעות בעיניה, השפתיים שותקות. צייתנית ורותחת מזעם רכנה אל התיק שהיה מונח על הרצפה כדי להוציא את הארנק, והוא, בתכלת עינו משועשע, רואה אישה משתחוה למפשעה, ידו מושטת קדימה לקבל את התשלום, והיא משלמת. "תודה," חייך בנימוס, והתכלת הלכה לדרכו. עכשיו, סוף סוף, שקט.

רחל הרץ כל מה שצריך בחיים

נראה שיש לי
כל מה שצריך בחיים
בעל, ילדים, חתלתול וכלים
פמוטות לשבת, מגרת תכשיטים
וקמי הכתובים בספרים

יש בי
את מה שהיה – ואת מה שהיה
אש האוכלת מבפנים
בשקט, בלחשושים
וגצים ששורפים
ומאירים

שירה טוביאק

**

בשנות החמשים הכל היה כאן אחרת
ארץ ישראל הייתה ריקה ושוממת
ואם כבר פגשת מישהו בדרך
הוא ישר אמר שלום
ולא סתם שלום-שלום
אמר שלום כי הוא הכיר אותך אישית.

במתלה בסיני, ישבתי עם החילים
על האדמה ליד הכרז
ופתאם משאית מצפצפת
ומישהו צועק בקול רם
"אברם!
מה שלומך אברם!"

וכל האדמה הלוהטת התכנסה לי
לתמימות גדולה בפנים.

והיום הכל כאן אחרת.

מתוך: "שלושה שירים מהעידן הסלולרי"

שירלי בן ארי

הרס פואטי

אָני רוצה לכתוב שיר ראוי
כִּזְהוּ שְׂאוּכַל לְהַתְהַדֵּר בּוֹ מוֹלֵךְ
הַשִּׁיר שֶׁכְּתַבְתִּי יֵצֵא קֶצֶת דְּהוּי אֶז
מִחֲקָתִי
הַכֹּל בְּגִלְגֵּלֵךְ

מְנַסֶּה לְמַלֵּא דְפִים בְּשׁוֹרוֹת
מְלִים מְשֻׁפָּטִים וְכִבֵּר יֵשׁ הַתְּחִלָּה
אֶף הַתְּכֵן כִּלּוֹ מְעוֹרֵר תְּהִיּוֹת וְגַם
הַשָּׁפָה
נִשְׁמַעַת דְּלָה

נִדְרָשֶׁת דֵּה קוֹנְסֵטְרוּקְצְיָה כְּדֵי לְהַצְלִיחַ
הַכֹּל כְּכֹר לְגַמְרֵי נִמְחַק מֵהַדָּף
אוֹלֵי רְעִיּוֹן בְּמַחֲי שׁוֹב יְבִלִיחַ אִם
לֹא
דְתָה עַל הַסָּף

הִנֵּה כְּכֹר כְּתַבְתִּי וְגַבְשָׁה הַמַּהוּת
וּלְתוֹכָהּ – אֵת כְּלֵי פִה הַבְּאֵתִי
הִיָּה לִי קֶשֶׁה וְאוֹלֵי זֶה טְעוֹת אֶךְ
כְּתַבְתִּי
שִׁיר הָרֶס פּוֹאֲטִי.

שירלי בן ארי

קישקשתא

“מה פתאום!” קבעה בשירה מקהלת ילדים לצד דמותו המרצדת של קישקשתא על המרקע בסלון ביתנו. לא הצלחתי להסיר את העיניים מהמסך ולהסתכל על אחותי, שאמרה שהיא שומעת את יעל קוראת לי מלמטה לרדת לשחק. שמעתי אותה בעצמי, אבל ידעתי שאם ארד היא תשאל אותי על אבא שלי ואני אתחיל לבכות, אז נשארתי.

אבא לא ישן בבית אתמול, ואמא הסתובבה בתוך החלוק האדום שלה ברחבי הבית ולא דיברה איתנו. היא נראתה עייפה, החזיקה חזק את כוס הקפה השקופה שלה ומילאה אותה שוב ושוב. בדיוק כשנירה הסבירה לקישקשתא איך זה להיות עץ, אמא התיישבה לידי והתחילה לבכות. בכל פעם שניגבה את העיניים וקינחה את האף בקול לתוך הממחטה הצהובה שלה, היא הסתירה לי עם הידיים. הרגשתי שאני קצת מרחמת עליה אז לא אמרתי לה כלום ורק ניסיתי להזיז את הראש הצידה בלי שהיא תרגיש. היא התנשפה לעברי ולפה שלה היה ריח חזק של קפה שלא הצלחתי להחליט אם הוא מתוק או מר.

דודו, אחי הגדול, כבר בצבא וכמעט ולא מגיע הביתה. בפעם האחרונה שהיה בבית, רב עם אבא באמצע הלילה והתעוררתי מהצעקות. דודו ישב בסלון עם אמא, ואבא חזר מבחוף וטרק את הדלת. הם התווכחו ודודו צעק עליו שיעזוב כבר, שילך עם הזונה המסריחה שלו. לא ידעתי מה זה זונה ואיך היא קשורה לאבא שלי, וקיוויתי שאזכור לשאול בבוקר את אמא. אחותי התחילה לבכות במיטה אבל אף אחד לא בא אלינו, אז קמתי, נעמדתי בפתח חדר השינה שלנו והסתכלתי על הטלוויזיה שנשארה פתוחה. היה שם שעון גדול ולא הצלחתי לקרוא את השעה, כי אף פעם לא לימדו אותי למרות שביקשתי. הסתכלתי על הקו האפור שזו כל הזמן ודמיינתי שכשהוא יסיים את הסיבוב שוב יהיה שקט בבית. דודו ראה אותי ואמר לי לחזור למיטה וראיתי שאמא יושבת בפינת האוכל ובכתה. הם הפסיקו להתווכח. שמעתי דלת נטרקת ושקט בסלון, אבל מאז, לא היה לי שקט בראש אפילו לרגע אחד.

את הטלוויזיה הביא אבא הביתה בקיץ שעבר, כשהייתי בת שמונה. לפני כן, נהגתי לשקר לאמא ואמרתי שאני יורדת לשחק, אבל למטה הייתי בורחת לבית של יעל, שגרה מעבר לכביש, כדי לראות אצלה טלוויזיה. פעם אחת כשרצתי אליה, כמעט דרסה אותי מכונית וכל השכנות שמעו את הרעש ויצאו למרפסות לצעוק על הנהג שנוסע כמו משוגע ברחוב שיש בו ילדים. רק מהמרפסת של הבית שלי אף אחד לא יצא.

אחותי שרה עם קישקשתא שיר על אילנות ואמא קמה מהספה. בכוס שבידה נשאר רק הבוץ השחור, ושביל של גרגירים התפתל עד לקצה העליון שלה. התכנית בטלוויזיה נגמרה ואני חשבת לעצמי שאולי באמת, כמו אצל קישקשתא, עדיף להיות עץ.

שקד שפירא אושר

אני שולחת יד לגעת באשר
למלא עצמי מעט, באמת

לא הרבה בקשתי
ששלקתי את ידי לגרון

המר של החיים והיפי
המסתגן מסגור את

עולמי הקטן והמוגן
על-ידי אכילת תערוכות

אורגניות לזרע זרעי בריאות
בחללי גופי שלכאורה

נראים לרופאים חולים, אף
הם לא ימצאו

את הגוש הקטן שהתחבא
ונעלם במגע הרוח שלי!

שרון שפירא-גלאובך Lady Sings the Blues

ב-29 בפברואר '56 היתה לידי אמורה להופיע במועדון באחד המלונות של רחוב 42. עד אז כבר עבר עליה כמעט כל מה שיעבור עליה בכלל. היא כבר הספיקה להיות זונה, לשבת בכלא ולפרסם אוטוביוגרפיה וכמה אלבומים. כולם קראו לה לידי, ואני, שבזמנו קראו לי מיסטר, הייתי נגדר אחריה לכל מקום ושומר שלא תעשה לעצמה יותר מדי נזקים, ואם כן, אז שלפחות יהיה לידה מישהו כשזה קורה.

בשנות השלושים והארבעים היא עוד הסתובבה עם אנשים שקראו לעצמם דיוק, קינג, קאונט ועוד כמה. מי שגילה אותה ונתן לה לשיר באיזו הופעה היה אחד גודמן. אני לא הכרתי אותו, אבל כשאתה חושב על השמות של הטיפוסים האלה אתה תוהה אם הוא באמת היה איש טוב. בכל מקרה, החבורה הזאת אהבה את איך שהיא שרה ואף אחד לא עשה עניין מזה שהיא רק לידי. אולי בגלל שהיא היתה אשה לא היה להם כל-כך אכפת.

איך שלא יהיה, ב-29 בפברואר היא נכנסה למלון ושאלה אותי אם אנחנו במקום הנכון. הריחות שעלו מהשטיחים המשופשפים ומהעץ של דלפק הכניסה לא היו לי מוכרים. גם היא לא זכרה אם כבר היתה שם בעבר או שלא, אבל בכל המלונות באיזור ההוא ידעו שכשלידי מגיעה להופעה צריך לסדר לה חדר עם מיטה, קערת מים לכלב, ותמונה אחת של איש יושב ליד שולחן, מחזיק כוס בירה ונראה מדוכדך.

למה היא התעקשה דווקא על התמונה הזאת אני לא באמת יודע. כמה שנים קודם, נדמה לי שב-51' אבל אני לא לגמרי בטוח, היא קיבלה במתנה תמונה כזאת מאיזה צייר ספרדי שהתלהב מהשירים שלה. מאותו יום היתה גוררת איתה את התמונה לכל החדרים בכל המלונות, עד שיום אחד מישהו כנראה שכח לארוז אותה אחרי ההופעה והיא הלכה לאיבוד. מאז הסתפקנו בתחליפים. הצייר ההוא היה כנראה די מפורסם כי אף פעם לא היתה בעיה למצוא איזה פוסטר של התמונה. בעלי המלונות, שקראו בעיתון או שמעו ממישהו על הסקנדל שעשתה כשיום אחד לא היתה בחדר התמונה הנכונה, השתדלו למלא אחר תביעותיה של הזמרת, שאולי היתה קצת משונה אבל מילאה להם את האולמות אפילו בחורף. כולם ידעו שלפני כל הופעה היא מתיישבת על המיטה בקומבינון כמעט שחור, מסדרת לעצמה מנה, מסניפה עמוק את החומר הלבן ובוהה באיש העגמומי שבתמונה.

הפעם לא היתה בעיה. החדר שקיבלנו היה בקומה השניה מעל הבר, והיו בו מיטה, וקערה בשבילי. גם התמונה היתה שם, אבל היא לא היתה מודבקת לקיר בניר דבק כמו תמיד אלא עמדה על הריצפה, ממוסגרת במסגרת עץ עבה, נשענת על הקיר שמול המיטה. הם בטח מצאו אותה באיזה שוק פשפשים ושמחו שלא צריך לשלוח אף אחד לחנות של המוזיאון בשביל לקנות את הפוסטר.

לידי צנחה על המיטה והביטה בתמונה בתשומת לב לא אופיינית. בדרך כלל היא היתה סתם מתיישבת מולה ובוהה. אחרי כמה רגעים היא העיפה את נעלי העקב שלה מהרגליים, הוציאה

מהתיק את הקופסא עם האבקה הלבנה והניחה אותה על שולחן קטן ליד מאפרה עקומה. היא אמרה לי, "מיסטר, תהיה נחמד ותלך לראות איך הם מסתדרים למטה על הבמה. אין לי כוחות לבדוק עכשיו את הבאלאנס," פשטה את השמלה ונשארה בקומבינזון הנצחי שלה. לפני שיצאתי ראיתי שהיא מארגנת לה שורה לבנה וישרה של אבקה על השולחן המרופט, כך שהכל נראה רגיל.

השארתי חריץ קטן בדלת והלכתי במסדרון לכיוון המדרגות. הצצתי על הבר מלמעלה וראיתי את הבר-מן מדבר עם סופר אחד שכתב פעם ספר שלם בתור כלב ואני ישר אהבתי אותו ושמרתי את פניו בזיכרון. הבר-מן הקריא לו ידיעה על איזה צייר מפורסם שעזב את הכל ונסע לטימבוקטו או לאיזה חור אחר אבל גם שם הוא לא הצליח להפסיק לצייר. הוא פרש את העיתון על הבר ואני ראיתי מלמעלה צילום של זקן קירח בחולצת טריקו מפוספסת, יושב תחת שמשיה, מחייך בעדינות למצלמה וחופר בפרוותו של כלבלב מדובלל.

זרקתי מבט לעבר הבמה, ואחרי שהבנתי שמסתדרים עם ההכנות להופעה גם בלעדי, חזרתי לחדר אבל לא ראיתי אותה שם. היא גם לא היתה באמבטיה או במרפסת הקטנה שמעל חצר פחי האשפה.

טיפסתי על המיטה והתכרבלתי בשקע שהשאייר גופה הכבד. הכל מסביבי היה רטוב. חפרתי עם האף בין המצעים אבל ריח חזק של מלח הפריע לי להיבלע בתוך הריח המדויק שחיפשתי.

כשהצלחתי בסוף להרים את הראש מהשמיכה, ראיתי את שוליו המוכרים של הקומבינזון הכמעט שחור שלה מבצבצים מאחורי דמותו של האיש העצוב שבתמונה.